

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАУКОВО-ДОСЛІДНА ЛАБОРАТОРІЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ГРОМАД

С. С. ВІТВИЦЬКИЙ, А. М. ЗАХАРЧЕНКО, А. Г. БОБКОВА

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДАННЯ
АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ
ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ПОЛІЦІЇ**

НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Київ
ВД «ДЯКОР»
2021

УДК 351.741:342.95
B54

Рекомендовано до друку

*Вченою радою Донецького юридичного інституту МВС України
(протокол № 14 від 28 травня 2021 р.)*

Рецензенти

Семенишин М. О. – начальник Головного управління Національної поліції в Донецькій області, генерал поліції третього рангу, доктор юридичних наук.

Карчевський М. В. – перший проректор Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка, полковник поліції, доктор юридичних наук, професор.

Вітвіцький С. С., Захарченко А. М., Бобкова А. Г.

B54 Організаційно-правове забезпечення надання адміністративних послуг підрозділами Національної поліції: науково-практичні рекомендації / С. С. Вітвіцький, А. М. Захарченко, А. Г. Бобкова. – Київ: ВД «Дакор», 2021. – 76 с.

ISBN 978-617-7679-89-8

У науково-практичних рекомендаціях розглянуто основні питання організаційно-правового забезпечення надання адміністративних послуг підрозділами Національної поліції. Охарактеризовано види адміністративних послуг, що надаються підрозділами Національної поліції. Представлено загальну характеристику законодавства, що становить правову основу надання цих послуг. Проаналізовано правові підстави та порядок надання підрозділами поліції адміністративних послуг різних видів. Приділено увагу проблемам інформаційного забезпечення надання зазначених послуг. Запропоновано напрями удосконалення організаційно-правового забезпечення надання поліцією адміністративних послуг.

Науково-практичні рекомендації адресовані суб'єктам нормотворчої діяльності, а також працівникам підрозділів Національної поліції, які організують надання адміністративних послуг.

УДК 351.741:342.95

© Донецький державний університет
внутрішніх справ, 2021
© Вітвіцький С. С., Захарченко А. М.,
Бобкова А. Г., 2021
© ТОВ «ВД «Дакор», 2021

ISBN 978-617-7679-89-8

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ	7
1.1. Види адміністративних послуг, що надаються підрозділами Національної поліції	7
1.2. Правова основа надання адміністративних послуг підрозділами Національної поліції	10
2. ПОРЯДОК НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ	22
2.1. Надання адміністративних послуг у сфері дозвільної системи органів внутрішніх справ	22
2.2. Надання адміністративних послуг у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху	33
3. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ	39
ВИСНОВКИ	43
ДОДАТОК	47

ВСТУП

Однією з важливих складових діяльності Національної поліції є надання громадянам і юридичним особам адміністративних послуг, які полягають в оформленні і видачі документів дозвільного характеру щодо придбання і поводження зі зброєю, боеприпасами та вибуховими матеріалами, участі у дорожньому русі великогазових та великогабаритних транспортних засобів, дорожнього перевезення небезпечних вантажів. Від якості надання цих послуг значною мірою залежить можливість реалізації їх одержувачами своїх прав у відповідних сферах суспільних відносин, і водночас – рівень забезпечення публічної безпеки і правопорядку, оскільки поводження із зазначеними об'єктами, здійснення господарської діяльності відповідних видів пов'язано з підвищеною небезпекою. Разом з тим надання цих послуг нині супроводжується низкою проблем, в тому числі мають місце випадки неналежного виконання підрозділами Національної поліції наданих їм повноважень з подальшим оскарженням їх рішень (бездіяльності) в судовому порядку. На необхідності удосконалення процесу надання адміністративних послуг наголошено в Антикорупційній програмі Міністерства внутрішніх справ України на 2020-2022 роки¹. При цьому на початку 2021 р. за результатами перевірки роботи підрозділів контролю за обігом зброї працівниками Департаменту внутрішньої безпеки Національної поліції було виявлено корупційну схему видачі дозволів на придбання, зберігання та носіння дозволених видів зброї. У зв'язку з цим 1 березня 2021 р. підписано наказ про розформування підрозділів контролю за обігом зброї, і наразі завершується формування нових підрозділів з іншими працівниками².

¹ Про затвердження Антикорупційної програми Міністерства внутрішніх справ України на 2020-2022 роки: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 31 січня 2020 р. № 84. *Офіційний веб-портал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0084320-20#Text>

² Ігор Клименко: Внутрішня безпека Нацполіції викрила корупційну схему видачі дозволів на зброю – дозвільна служба розформована. *Офіційний сайт Національної поліції*.

Розв'язання існуючих проблем та покращення діяльності Національної поліції з надання адміністративних послуг значною мірою залежить від стану правового забезпечення цієї діяльності. Однак, на сьогодні законодавство, що регулює діяльність підрозділів Національної поліції з надання адміністративних послуг, містить багато прогалин, протиріч, застарілих положень, а також формулювань, які допускають можливість неоднозначного тлумачення. При цьому низка питань, що за ступенем суспільної важливості мали б бути регламентовані на рівні закону, наразі є предметом підзаконного регулювання.

Певні недоліки наявні й у сфері інформаційного забезпечення надання вищевказаних послуг. Зокрема, це проявляється у неналежній реалізації вимог ст. 6 Закону України «Про адміністративні послуги», що зобов'язують суб'єктів надання адміністративних послуг забезпечити створення та функціонування веб-сайтів, на яких має розміщуватися інформація про порядок надання відповідних адміністративних послуг¹.

Питання надання поліцією адміністративних послуг привертають увагу й представників юридичної науки. Зокрема, цій тематиці присвячено наукові праці Ю. П. Жванка², Д. І. Йосифовича³, А. П. Рибінської⁴,

URL: <https://www.npu.gov.ua/news/zbroya/Igor-klimenko-vnutrishnya-bezpeka-nacpolicziji-vikrila-korupczijnju-sxemu-vidachi-dozvoliv-na-zbroyu-dozvilna-sluzhba-rozformovana/>

¹ Про адміністративні послуги: Закон України від 6 вересня 2012 р. № 5203-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 32. Ст. 409. (Із змінами).

² Жванко Ю. П. Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції України у сфері дозвільної системи в умовах особливих правових режимів: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Держ. науково-дослідний ін-т МВС України. К.: 2019. 248 с.

³ Йосифович Д. Надання адміністративних послуг Міністерством внутрішніх справ України та Національною поліцією. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: *Юридичні науки : збірник наукових праць*. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. № 876. С. 131–137.

⁴ Рибінська А. П. Правове регулювання надання адміністративних послуг Національною поліцією України. *Правові системи. Науково-практичний електронний журнал*. 2017. № 3/4. С. 63–72; Рибінська А. П. Адміністративно-правове забезпечення діяльності з надання сервісних послуг МВС України: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Держ. науково-дослідний ін-т МВС України. К.: 2019. 199 с.

А. Є. Фоменка¹, О. Г. Циганова², С. О. Шатрави³ та інших авторів. Разом з тим низка проблемних аспектів, що стосуються правового та організаційного забезпечення надання поліцією адміністративних послуг, потребують додаткового аналізу, узагальнення та доопрацювання.

Наведене вище обумовило підготовку цих науково-практичних рекомендацій, які спрямовані на удосконалення організаційно-правового забезпечення надання адміністративних послуг підрозділами Національної поліції.

¹ Фоменко А. Є. Адміністративні послуги Національної поліції України у сфері дозвільної системи. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. Випуск 2, ч. 2. С. 249–253; Фоменко А. Є. Організаційно-правове забезпечення надання адміністративних послуг в сфері дозвільної системи Національної поліції України: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Донець, юрид. ін-т МВС України. Кривий Ріг. 2017. 19 с.; Фоменко А. Є. Питання адміністративних послуг Національної поліції з видачі дозволів на придбання і перевезення вогнепальної зброї. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2019. № 2. С. 6–14; Фоменко А. Є. Зарубіжний досвід надання адміністративних послуг та можливості його використання в діяльності Національної поліції України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2019. № 3. С. 6–17.

² Циганов О. Г. Правове забезпечення надання адміністративних послуг правоохоронними органами України. *Наука і правоохорона*. 2017. № 3 (37). С. 91–98.

³ Шатрава С. О. Правове регулювання процедури надання адміністративних послуг органами внутрішніх справ: питання законодавчого закріплення. *Право і суспільство*. 2015. № 6.2(2). С. 152–158.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

1.1. Види адміністративних послуг, що надаються підрозділами Національної поліції

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про адміністративні послуги» адміністративна послуга – результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи відповідно до закону.

Залежно від сфери та особливостей надання всю сукупність адміністративних послуг, що на цей час надаються підрозділами Національної поліції, можна умовно розподілити на *дві групи*:

1) адміністративні послуги у сфері дозвільної системи органів внутрішніх справ¹;

¹ Дозвільна система – це особливий порядок виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, обліку і використання спеціально визначених предметів, матеріалів і речовин, а також відкриття та функціонування окремих підприємств, майстерень і лабораторій з метою охорони інтересів держави та безпеки громадян. До предметів, матеріалів і речовин, підприємств, майстерень і лабораторій, на які поширюється дозвільна система, належать, зокрема: вогнепальна зброя (нарізна воєнних зразків, несучасна стрілецька, спортивна, навчальна, охолощена, мисливська нарізна і гладкоствольна), бойові припаси до неї, холодна зброя, (арбалети, мисливські ножі тощо), пневматична зброя калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів за секунду, пристрої вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та зазначені патрони, вибухові матеріали і речовини, сховища, склади і бази, де вони зберігаються, стрілецькі тири і стрільбища, мисливсько-спортивні стенди, а також підприємства і майстерні по виготовленню і ремонту вогнепальної та холодної зброї, піротехнічні майстерні, пункти вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поводження з ними та їх застосування, магазини, в яких здійснюється продаж зброї та бойових припасів до неї; газові пістолети і револьвери та патрони до них, заряджені речовинами сльозоточивої

2) адміністративні послуги у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Перша із зазначених груп охоплює адміністративні послуги таких видів:

1) видача дозволів на придбання і перевезення вогнепальної зброї, боєприпасів, інших предметів, на які поширюється дозвільна система;

2) видача дозволу на зберігання і носіння (реєстрація, перереєстрація):

нагородної зброї;

мисливської, холодної, пневматичної зброї, інших предметів, на які поширюється дозвільна система;

3) переоформлення зброї за місцем її обліку з одного власника на іншого;

4) видача дозволу (оформлення документів) на відкриття та функціонування об'єктів дозвільної системи, що працюють з вибуховими матеріалами, піротехнічних майстерень та інших об'єктів відповідно до Положення про дозвільну систему, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 1992 р. № 576;

5) видача дублікатів зазначених вище документів дозвільного характеру у разі їх втрати або пошкодження¹.

та дратівної дії, об'єкти виготовлення та реалізації спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії. Для узагальненого позначення всього вищезазваного у законодавстві вживається словосполучення «об'єкти дозвільної системи». (п. 1, 2 Положення про дозвільну систему, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 1992 р. № 576; п. 3 постанови Кабінету Міністрів України від 7 вересня 1993 р. № 706 «Про порядок продажу, придбання, реєстрації, обліку і застосування спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії»).

¹ Про затвердження переліку платних послуг, які надаються підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби, і розміру плати за їх надання: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 червня 2007 р. № 795. *Офіційний вісник України*. 2007. № 42. Ст. 1671. (Із змінами); Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металними снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 21 серпня 1998 р. № 622. (Із змінами). *Офіційний веб-портал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98#Text>; Про

До другої з вищезазваних груп (адміністративні послуги у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху) належать такі адміністративні послуги:

1) оформлення та видача дозволів на участь у дорожньому русі транспортних засобів, вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні;

2) оформлення та видача документів щодо погодження маршруту руху транспортного засобу під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів¹.

За чинними правилами адміністративні послуги першої групи надаються уповноваженими підрозділами поліції з контролю за обігом зброї та дозвільної системи *безпосередньо*². Адміністративні послуги другої групи надаються Департаментом патрульної поліції та його територіальними (відокремленими) підрозділами *через центри надання адміністративних послуг*.

порядок продажу, придбання, реєстрації, обліку і застосування спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії: Постанова Кабінету Міністрів України від 7 вересня 1993 р. № 706. (Із змінами). *Офіційний веб-портал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/706-93-%D0%BF#Text>

¹ Про дорожній рух: Закон України від 30 червня 1993 р. № 3353-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 31. Ст. 338. (Із змінами); Про перевезення небезпечних вантажів: Закон України від 6 квітня 2000 р. № 1644-III. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 31. Ст. 338. (Із змінами); Про затвердження переліку платних послуг, які надаються підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби, і розміру плати за їх надання: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 червня 2007 р. № 795. *Офіційний вісник України*. 2007. № 42. Ст. 1671. (Із змінами).

² Національна поліція України організовує роботу щодо надання адміністративних послуг у сфері дозвільної системи через свої структурні підрозділи: уповноважений підрозділ із контролю за обігом зброї центрального органу управління поліцією (УП ЦОУП); уповноважений підрозділ з контролю за обігом зброї та дозвільної системи головних управлінь Національної поліції в областях та м. Києві (УП ГУНП); територіальні (відокремлені) підрозділи поліції в районах, містах, районах у містах (п. 2.3 Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металними снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів (затверджена наказом Міністерства внутрішніх справ України від 21 серпня 1998 р. № 622).

1.2. Правова основа надання адміністративних послуг підрозділами Національної поліції

Правова основа надання поліцією адміністративних послуг представлена положеннями низки законів і підзаконних нормативно-правових актів, що регламентують різні аспекти надання цих послуг.

Серед цих нормативно-правових актів слід відзначити, насамперед, Закон України «Про Національну поліцію» - базовий законодавчий акт, що визначає правовий статус Національної поліції¹. Встановлюючи правові засади організації та діяльності Національної поліції України, цей Закон наразі не оперує поняттям «адміністративні послуги». Разом з тим зазначений Закон закріплює повноваження поліції з видачі деяких документів дозвільного характеру, що згідно з іншими нормативно-правовими актами визначено як надання адміністративних послуг. А саме, це стосується повноважень з видачі відповідно до закону дозволів на рух окремих категорій транспортних засобів, видачі та погодження дозвільних документів у сфері безпеки дорожнього руху (п. 13 ч. 1 ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію»).

Повноваження поліції з видачі дозволів на придбання, зберігання, носіння і перевезення вогнепальної зброї, боєприпасів, інших предметів на які поширюється дозвільна система, дозволів на відкриття та функціонування об'єктів дозвільної системи вищеназаний Закон прямо не закріплює, натомість у цьому Законі передбачено лише повноваження щодо здійснення контролю за дотриманням вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ (п. 21 ст. 23, п. 8 ч. 1 ст. 31, ст. 39).

Зважаючи на це, необхідно усунути зазначені прогалини Закону України «Про Національну поліцію», що відповідатиме вимогам ч. 2 ст. 19 Конституції України, за якими органи державної влади, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Поряд із названим Законом нині діє постанова Кабінету Міністрів України від 4 червня 2007 р. № 795, якою затверджено Перелік платних

¹ Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. Ст. 379. (Із змінами).

послуг, які надаються підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби, і розмір плати за їх надання¹. До цього Переліку включено й адміністративні послуги, що надаються підрозділами Національної поліції (розділ I).

У зв'язку із затвердженням такого Переліку постановою Кабінету Міністрів України привертає увагу те, що чинні закони прямо не закріплюють повноваження Уряду щодо затвердження переліків адміністративних послуг. Натомість ст. 5 Закону України «Про адміністративні послуги» (дія якого поширюється на окремі види адміністративних послуг, що надаються підрозділами Національної поліції) містить вимоги, згідно з якими *виключно законами*, які регулюють суспільні відносини щодо надання адміністративних послуг, встановлюються найменування адміністративної послуги, суб'єкт надання адміністративної послуги та його повноваження щодо надання адміністративної послуги, платність або безоплатність надання адміністративної послуги. Додатково обумовлено, що адміністративні послуги визначаються *виключно законом*.

З урахуванням наведеного вище та з огляду на ступінь суспільної значущості вищевказаних відносин, можна запропонувати застосування підходу, за якого види (найменування) адміністративних послуг, що надаються підрозділами Національної поліції, мають визначатись, насамперед, на рівні закону², а розмір плати за надання цих послуг – на рівні постанови Кабінету Міністрів України (відповідні повноваження якого також потребують законодавчого закріплення).

В контексті порушеного питання також варто зауважити, що пунктами 7–10 вищеназваного Переліку, затвердженого постановою Кабінету

¹ Про затвердження переліку платних послуг, які надаються підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби, і розміру плати за їх надання: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 червня 2007 р. № 795. *Офіційний вісник України*. 2007. № 42. Ст. 1671. (Із змінами).

² Відповідні положення щодо адміністративних послуг у сфері дозвільної системи надалі можуть бути закріплені у законодавчому акті, який би регулював питання обігу зброї та вибухових матеріалів (наразі існує потреба у розробці і прийнятті такого законодавчого акту). Положення щодо видів адміністративних послуг у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху вже закріплено у чинних законах України «Про дорожній рух», «Про перевезення небезпечних вантажів».

Міністрів України від 4 червня 2007 р. № 795, передбачено надання підрозділами Національної поліції таких адміністративних послуг, як:

видача ліцензій: на виробництво та ремонт вогнепальної зброї невійськового призначення і боєприпасів до неї, холодної зброї, пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів на секунду, торгівля вогнепальною зброєю невійськового призначення та боєприпасами до неї, холодною зброєю, пневматичною зброєю калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів на секунду; на виробництво спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, індивідуального захисту, активної оборони та їх продаж; надання послуг з охорони власності та громадян; на провадження діяльності, пов'язаної з виробництвом, торгівлею піротехнічними засобами; на провадження діяльності, пов'язаної з наданням послуг стрільбищами невійськового призначення та функціонування мисливських стендів;

переоформлення вищевказаних ліцензій; видача їх дублікатів і копій.

Однак пункти 7-10 зазначеного Переліку не застосовуються на практиці через їх невідповідність Переліку органів ліцензування, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2015 р. № 609. До Переліку органів ліцензування Національну поліцію (її органи та підрозділи) не включено. Натомість органом ліцензування стосовно цих видів господарської діяльності визначено МВС¹. Зважаючи на це, вказане протиріччя у законодавстві потребує усунення.

Слід також відзначити, що на цей час різні нормативно-правові акти, які регулюють відносини з надання поліцією адміністративних послуг, містять певні розбіжності стосовно зазначення найменувань таких послуг. Зокрема, на відміну від вказаного Переліку платних послуг, в якому йдеться про видачу *дозволу на перевезення надгабаритних, великовагових вантажів*, спеціальні нормативно-правові акти

¹ Про затвердження переліку органів ліцензування та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2015 р. № 609. *Офіційний вісник України*. 2015. № 68. Ст. 2232. (Із змінами).

передбачають видачу *дозволу на участь у дорожньому русі транспортних засобів, вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні* (ч. 2 ст. 29 Закону України «Про дорожній рух»; п. 76 Переліку документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності, затвердженого Законом України від 19 травня 2011 р. № 3392-VI¹; п. 4 Правил проїзду великогабаритних та великовагових транспортних засобів автомобільними дорогами, вулицями та залізничними переїздами, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 18 січня 2001 р. № 30²). Затверджений Урядом Перелік платних послуг, які надаються підрозділами Національної поліції, передбачає наявність таких послуг, як «видача дублікатів документів дозвільного характеру, зазначених у пунктах 2, 3 і 5 цього переліку, у разі їх втрати або пошкодження». Натомість нормативно-правовий акт, що регламентує порядок надання адміністративних послуг у сфері дозвільної системи – Інструкція про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів, затверджена наказом Міністерства внутрішніх справ України від 21 серпня 1998 р. № 622³ – не містить положень щодо видачі дублікатів зазначених документів.

¹ Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності: Закон України від 19 травня 2011 р. № 3392-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 47. Ст. 532. (Із змінами).

² Про проїзд великогабаритних та великовагових транспортних засобів автомобільними дорогами, вулицями та залізничними переїздами: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 січня 2001 р. № 30. *Офіційний вісник України*. 2001. № 3. Ст. 75.

³ Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 21 серпня 1998 р. № 622. (Із змінами). *Офіційний веб-портал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98#Text>

Подібні розбіжності у законодавстві наявні й щодо зазначення найменувань деяких інших адміністративних послуг, надання яких віднесено до компетенції підрозділів Національної поліції. У зв'язку з цим положення законодавства стосовно таких найменувань потребують додаткового упорядкування.

Серед нормативно-правових актів, які регламентують загальні питання надання поліцією адміністративних послуг, слід також відзначити Порядок надання підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби платних послуг, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2011 р. № 1098¹. Цей Порядок регламентує переважно питання оплати за надання послуг (зокрема, закріплює вимогу, за якою оплата наданих послуг має здійснюватися шляхом перерахування замовником коштів через банки, відділення поштового зв'язку, програмно-технічні комплекси самообслуговування або через електронний платіжний засіб у безготівковій формі).

Поряд із вищевказаним Порядком особливості надання поліцією адміністративних послуг окремих видів встановлено спеціальними нормативно-правовими актами.

Щодо адміністративних послуг у сфері дозвільної системи органів внутрішніх справ такими спеціальними нормативно-правовими актами є:

постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 1992 р. № 576 «Про затвердження Положення про дозвільну систему»²;

постанова Кабінету Міністрів України від 7 вересня 1993 р. № 706 «Про порядок продажу, придбання, реєстрації, обліку і застосування спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії»³;

¹ Деякі питання надання підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби платних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2011 р. № 1098. *Офіційний вісник України*. 2011. № 84. Ст. 3068. (Із змінами).

² Про затвердження Положення про дозвільну систему: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 1992 р. № 576. (Із змінами). *Офіційний веб-портал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-92-%D0%BF#Text>

³ Про порядок продажу, придбання, реєстрації, обліку і застосування спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії: Постанова

наказ Міністерства внутрішніх справ України від 21 серпня 1998 р. № 622 «Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боеприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів» (далі – Інструкція № 622);

наказ Міністерства внутрішніх справ України від 29 грудня 2015 р. № 1644 «Про реалізацію повноважень Національної поліції України з видачі та анулювання дозволів»¹.

Положення про дозвільну систему, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 1992 р. № 576, визначає перелік предметів, матеріалів, речовин та інших об'єктів, набуття прав щодо яких потребує попереднього одержання відповідних дозволів уповноважених підрозділів Національної поліції, а також закріплює вимогу щодо визначення Міністерством внутрішніх справ порядку видачі таких дозволів (пункти 2, 9).

Пунктом 3 постанови Кабінету Міністрів України від 7 вересня 1993 р. № 706 дію Положення про дозвільну систему поширено на газові пістолети і револьвери та патрони до них, заряджені речовинами сльозоточивої та дратівної дії, об'єкти виготовлення та реалізації спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії. Водночас Положенням про порядок продажу, придбання, реєстрації, обліку і застосування спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії встановлено:

право громадян та суб'єктів підприємницької діяльності на придбання за певних умов газових пістолетів і револьверів та патронів до них з оформленням дозволу на їх зберігання (носіння);

Кабінету Міністрів України від 7 вересня 1993 р. № 706. (Із змінами). *Офіційний веб-портал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/706-93-%D0%BF#Text>

¹ Про реалізацію повноважень Національної поліції України з видачі та анулювання дозволів: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 29 грудня 2015 р. № 1644. *Офіційний веб-портал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1665-15#Text>

перелік документів, що мають бути подані заявниками для отримання такого дозволу;

строк розгляду цих документів та видачі дозволу (розд. III Положення).

Інструкцією № 622 передбачено, зокрема, підстави та порядок видачі юридичним особам і громадянам дозволів на відкриття та функціонування об'єктів дозвільної системи, що працюють з вибуховими матеріалами, піротехнічних майстерень, а також дозволів на придбання, зберігання і перевезення інших об'єктів, на які поширюється дозвільна система.

Поряд із цим наказом Міністерства внутрішніх справ України від 29 грудня 2015 р. № 1644 «Про реалізацію повноважень Національної поліції України з видачі та анулювання дозволів» регламентовано окремі внутрішньо-організаційні питання роботи підрозділів Національної поліції за відповідним напрямом, у тому числі конкретизовано коло посадових осіб, уповноважених підписувати дозволи, що видаються.

Таким чином, на сьогодні відносини, пов'язані із наданням адміністративних послуг у сфері дозвільної системи, а також обігом зброї, боєприпасів і вибухових матеріалів загалом регулюються переважно на рівні підзаконних нормативно-правових актів¹, що не відповідає ступеню важливості цих відносин. Про недосконалість стану правового регулювання у цій сфері та необхідність прийняття окремого закону, який би визначав правовий режим цієї категорії об'єктів, неодноразово наголошувалось у різних джерелах. Серед іншого привертає увагу те, що Інструкцію № 622 прийнято на підставі Закону України «Про міліцію», який на цей втратив чинність. Названа Інструкція зачіпає питання набуття і здійснення права власності на зазначені об'єкти, тоді як згідно

¹ Законом України «Про адміністративні послуги» обумовлено, що дія цього Закону не поширюється на відносини щодо набуття прав стосовно об'єктів, обмежених у цивільному обігу (п. 14 ч. 2 ст. 2). З наведеного випливає, що положення цього Закону не поширюються на відносини з надання адміністративних послуг у сфері дозвільної системи органів внутрішніх справ. Поряд із цим ст. 2 Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» також обумовлено, що дія цього Закону не поширюється на дозвільну систему, що поширюється на операції зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими матеріалами і речовинами.

зі ст. 92 Конституції України правовий режим власності має визначитися виключно законами України. До того ж, постановою Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 26 березня 2019 р. у справі № 826/6056/16 за позовом Всеукраїнської громадської організації «Українська асоціація власників зброї» до Міністерства юстиції України визнано протиправною бездіяльністю Міністерства юстиції України щодо невжиття заходів у питанні скасування державної реєстрації наказу № 622¹.

На розгляд Верховної Ради України вже неодноразово вносились різні варіанти законопроектів, спрямованих на визначення особливостей правового режиму зброї та інших об'єктів дозвільної системи, але жоден з них не був прийнятий парламентом як закон. Зазначене стосується й нещодавнього проекту Закону про обіг цивільної вогнепальної зброї та бойових припасів до неї (реєстр. № 4335 від 06.11.2020), який у березні 2021 р. було відхилено і знято з розгляду².

Визнаючи потребу у прийнятті спеціального закону щодо правового режиму зброї та інших об'єктів дозвільної системи, у тому числі регламентації на рівні цього закону основних питань надання адміністративних послуг у цій сфері, слід наголосити, що поряд із розробкою такого закону доцільно невідкладно усунути прогалини і протиріччя у чинних підзаконних актах, зокрема, щодо підстав та порядку надання зазначених послуг. Пропозиції стосовно доопрацювання таких нормативно-правових актів наведено у підрозділі 2.1 цих рекомендацій³. В подальшому ж у разі прийняття відповідного закону питання щодо

¹ Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 26 березня 2019 р. у справі № 826/6056/16. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/80760661>

² Проект Закону про обіг цивільної вогнепальної зброї та бойових припасів до неї (реєстр. № 4335 від 06.11.2020). Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70363

³ В цьому контексті береться до уваги позиція, висловлена судами під час розгляду справи № 826/6056/16: скасування державної реєстрації Наказу № 622 за відсутності відповідного Закону призведе до відсутності будь-якого правового регулювання прав відносин щодо придбання, зберігання, використання та обігу зброї і, як наслідок, до необмеженого перебування в обігу всіх видів зброї, що не відповідає принципу пропорційності, оскільки буде порушено баланс між несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів позивача та цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія).

підзаконного регулювання у вказаній сфері має бути опрацьовано додатково, виходячи із змістовного наповнення прийнятого закону.

На відміну від адміністративних послуг у сфері дозвільної системи органів внутрішніх справ, на відносини з надання адміністративних послуг у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху поширюється дія Закону України «Про адміністративні послуги». Цим Законом, зокрема, встановлено загальні правила щодо поширення інформації про адміністративні послуги, вимоги щодо якості надання адміністративних послуг, порядку надання таких послуг. Додержання цих правил є обов'язковим й при наданні підрозділами Національної поліції адміністративних послуг у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Зазначення на види дозвільних документів, що видаються суб'єктам господарювання підрозділами Національної поліції з метою забезпечення безпеки дорожнього руху, міститься у ст. 29 Закону України «Про дорожній рух» (дозвіл на участь у дорожньому русі транспортних засобів, вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні) та ст. 16 Закону України «Про перевезення небезпечних вантажів» (погодження маршрутів руху транспортних засобів під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів).

Зважаючи на суб'єктний склад та характер відносин, що виникають у зв'язку із видачею таких документів, на ці відносини також поширюється дія Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», що визначає правові та організаційні засади функціонування дозвільної системи у сфері господарської діяльності і встановлює загальні положення щодо порядку діяльності дозвільних органів, уповноважених видавати документи дозвільного характеру¹. Водночас зазначені вище види дозвільних документів включено до Переліку документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності, затвердженого Законом України від 19 травня 2011 р. № 3392-VI (пункти 76, 97 Переліку)².

¹ Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 6 вересня 2005 р. № 2806-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 48. Ст. 483. (Із змінами).

² Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності: Закон України від 19 травня 2011 р. № 3392-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 47. Ст. 532. (Із змінами).

Згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 травня 2014 р. № 523-р послуги з видачі вищевказаного дозволу та погодження віднесено до Переліку адміністративних послуг органів виконавчої влади, які надаються через центр надання адміністративних послуг¹.

Підстави та порядок видачі дозволів на участь у дорожньому русі транспортних засобів, вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні, визначено Правилами проїзду великогабаритних та великовагових транспортних засобів автомобільними дорогами, вулицями та залізничними переїздами (затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 18 січня 2001 р. № 30).

Порядок погодження та оформлення маршруту руху транспортного засобу під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів затверджено наказом Міністерства внутрішніх справ України від 4 серпня 2018 р. № 656². При цьому перелік вантажів, які вважаються небезпечними, визначено у додатку до Європейської Угоди про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів (ДОПНВ)³, а вимоги до оформлення зазначеного погодження визначено Правилами дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затвердженими наказом Міністерства внутрішніх справ України від 4 серпня 2018 р. № 656.

Аналіз стану законодавства з питань надання адміністративних послуг у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху дозволяє констатувати, що на цей час щодо цієї категорії адміністративних послуг не в повній мірі виконуються основні вимоги до регулювання надання адміністративних послуг, закріплені ст. 5 Закону України «Про адміністративні послуги», та основні вимоги до дозвільної системи у сфері господарської діяльності, визначені ст. 4 Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності». А саме, згідно з цими

¹ Деякі питання надання адміністративних послуг органів виконавчої влади через центри надання адміністративних послуг: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 травня 2014 р. № 523-р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 45. Ст. 1193. (Із змінами).

² Про затвердження деяких нормативно-правових актів з питань дорожнього перевезення небезпечних вантажів: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 4 серпня 2018 р. № 656. *Офіційний вісник України*. 2018. № 76. Ст. 2560.

³ Європейська Угода про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів (ДОПНВ). *Офіційний веб-портал Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_217#Text

вимогами виключно законами, які регулюють суспільні відносини щодо надання адміністративних послуг, мають встановлюватися: перелік та вимоги до документів, необхідних для отримання адміністративної послуги; граничний строк надання адміністративної послуги; перелік підстав для відмови у наданні адміністративної послуги. Також встановлено, що виключно законами, які регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру, встановлюються, зокрема: строк видачі документа дозвільного характеру або відмови у його видачі; вичерпний перелік підстав для відмови у видачі, переоформлення, анулювання документа дозвільного характеру; перелік та вимоги до документів, які суб'єкту господарювання необхідно подати для одержання документа дозвільного характеру.

Натомість всупереч цим вимогам перелічені вище питання стосовно адміністративних послуг у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху нині регламентовано на рівні підзаконних нормативно-правових актів. Зважаючи на це, існує потреба у перенесенні відповідного нормативного матеріалу у закони України «Про дорожній рух», «Про перевезення небезпечних вантажів» з одночасним внесенням змін до постанови Кабінету Міністрів України від 18 січня 2001 р. № 30 «Про проїзд великогабаритних та великовагових транспортних засобів автомобільними дорогами та залізничними переїздами» та наказу Міністерства внутрішніх справ України від 4 серпня 2018 р. № 656 «Про затвердження деяких нормативно-правових актів з питань дорожнього перевезення небезпечних вантажів».

Слід також відзначити, що згідно з вимогами ст. 4¹ Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» порядок проведення дозвільної (погоджувальної) процедури, переоформлення та анулювання документів дозвільного характеру центральними органами виконавчої влади, їх територіальними органами встановлюється *Кабінетом Міністрів України* за поданням відповідного дозвільного органу, погодженим із спеціально уповноваженим органом з питань дозвільної системи у сфері господарської діяльності, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Натомість, як відзначалось вище, Порядок погодження та оформлення маршруту руху транспортного

засобу під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів затверджено наказом Міністерства внутрішніх справ України (що можна пояснити наявністю у ст. 16 Закону України «Про перевезення небезпечних вантажів» норми, згідно з якою до компетенції Міністерства внутрішніх справ України належить розроблення і затвердження за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері транспорту, нормативно-правових актів з питань дорожнього перевезення небезпечних вантажів).

З урахуванням наведеного, варіантом розв'язання зазначеного протиріччя може стати доповнення частини 1 ст. 4¹ Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» після слів «якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України» словами «або спеціальними законами».

Окрім усунення у нормативно-правових актах розглянутих вище формальних протиріч, існує потреба й у змістовному уточненні положень законодавства, що стосуються закріплення правових підстав та порядку надання адміністративних послуг відповідних видів. Пропозиції щодо доопрацювання зазначених питань наведено у підрозділі 2.2 цих науково-практичних рекомендацій.

2. ПОРЯДОК НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

2.1. Надання адміністративних послуг у сфері дозвільної системи органів внутрішніх справ

Виходячи із змісту нормативно-правових актів, правовими підставами для надання фізичній або юридичній особі певної адміністративної послуги у сфері дозвільної системи можна вважати сукупність таких обставин: 1) наявність у особи права на одержання відповідної адміністративної послуги; 2) подання такою особою до уповноваженого підрозділу Національної поліції відповідних документів¹ згідно із встановленим переліком.

Зазначення на коло суб'єктів, які мають право на одержання різних видів адміністративних послуг у сфері дозвільної системи, опосередковано закріплено в Інструкції № 622 та Положенні про порядок продажу, придбання, реєстрації, обліку і застосування спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 7 вересня 1993 р. № 706. Зокрема, пунктом 2.1 Інструкції № 622 передбачено: «Здійснюючи дозвільну систему, органи поліції відповідно до законодавства України видають міністерствам та іншим центральним органам виконавчої влади, підприємствам, установам, організаціям, суб'єктам господарювання, що здійснюють діяльність з виробництва, ремонту, торгівлі вогнепальною зброєю невійськового призначення,

¹ У разі звернення для отримання дозволів на зберігання газових пістолетів (револьверів), заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, продовження терміну дії такого дозволу окрім документів заявникові також потрібно подавати придбані газові пістолети (револьвери) (п. 14, 16 Положення про порядок продажу, придбання, реєстрації, обліку і застосування спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії).

2. ПОРЯДОК НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

боєприпасами до неї, холодною та охолощеною зброєю, пневматичною зброєю калібру понад 4,5 мм і швидкістю польоту кулі понад 100 м/с; виробництва спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, індивідуального захисту, активної оборони та їх продажу (далі – суб'єкти господарювання), дозволи на придбання, зберігання, перевезення (через митний кордон України, територію України, транзит через територію України) й використання вогнепальної зброї, боєприпасів до неї, основних частин зброї, холодної зброї, охолощеної зброї, пневматичної зброї; пристроїв та патронів до них; вибухових матеріалів і речовин; на відкриття та функціонування сховищ, складів і баз, де вони зберігаються, стрілецьких тирів і стрільбищ, мисливсько-спортивних стендів, а також підприємств і майстерень з виготовлення і ремонту вогнепальної та холодної зброї, піротехнічних майстерень, пунктів вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поведінки з ними та їх застосування, магазинів, у яких здійснюється продаж зброї та бойових припасів до неї, пристроїв та патронів до них (далі – об'єкти дозвільної системи); громадянам – дозволи на придбання, зберігання та носіння вогнепальної мисливської зброї, холодної, охолощеної, пневматичної зброї, пристроїв». Поряд із цим обумовлено, що вогнепальна, пневматична та холодна зброя і бойові припаси до неї, пристрої та патрони до них можуть придбаватися міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, Національним банком України, підприємствами, установами, організаціями для: озброєння особового складу охорони, а також окремих осіб, яким за родом служби законом дозволено носіння вогнепальної зброї, пневматичної та холодної зброї, пристроїв; науково-дослідних потреб; навчальних потреб (забезпечення допризовної військової і спеціальної підготовки); спортивних потреб; промислового та любительського полювання; захисту життя, здоров'я та майна громадян; використання на зйомках кінофільмів, у сценічних постановках, циркових виставах; експонування в музеях та виставках; колекціонування; нагородження. Дозволи на придбання, зберігання та носіння зброї, пристроїв та патронів до них для вказаних потреб видаються *тільки за наявності законодавчого або іншого нормативно-правового акта про надання права працівникам міністерств, інших центральних органів виконавчої влади,*

Національного банку України, підприємств, установ і організацій користуватися нею при виконанні службових обов'язків¹ лише після вивчення ними матеріальної частини зброї, правил поводження з нею, її застосування та використання, що здійснюється у пунктах вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поводження з ними та їх застосування після здачі заліку та отримання довідки про вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поводження з ними та їх застосування (пункти 9.1, 9.2 Інструкції № 622). Стосовно ж прав громадян конкретизовано, що правом придбання мисливської гладкоствольної зброї та основних частин до неї користуються громадяни України, які досягли 21-річного віку, мисливської нарізної зброї та основних частин до неї – 25-річного віку, холодної, охолощеної та пневматичної зброї та основних частин до неї – 18-річного віку (пункт 12.1 Інструкції № 622).

Разом з тим аналіз правозастосовної практики вказує на те, що окремі положення законодавства щодо визначення кола суб'єктів, які мають право на одержання певних адміністративних послуг у сфері дозвільної системи, потребують доопрацювання.

Зокрема, на практиці нерідко виникають випадки, коли до підрозділів поліції задля одержання дозволу на придбання мисливської зброї звертаються іноземні громадяни, що перебувають в Україні на законних підставах. В таких випадках підрозділи поліції відмовляють іноземцям у видачі таких дозволів, посилаючись на те, що згідно з Інструкцією № 622 правом придбання мисливської зброї, холодної, охолощеної та пневматичної зброї та основних частин до неї користуються лише громадяни України. Однак судова практика розглядає спорів у справах про оскарження таких відмов є неоднозначною. У більшості справ суди визнають відмову у видачі дозволу протиправною, посилаючись на те, що відповідно до статті 26 Конституції України та згідно із частиною 1 статті 3 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб

¹ Такими нормативно-правовими актами є, зокрема, закони України «Про поштовий зв'язок» (ст. 14), «Про Національний банк України» (ст. 22), Положення про державну лісову охорону, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2009 р. № 976, і деякі ін.

без громадянства» іноземці та особи без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами і свободами, а також несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України, – за винятками, встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України. Інструкція №622 не є законом у розумінні статті 26 Конституції України, а відтак констатується, що органи поліції, відмовляючи іноземцям у видачі вищевказаних дозволів, неправомірно обмежують їх права. Поряд із цим наявна й практика застосування судом протилежної правової позиції, яка ґрунтується на тому, що норма про користування іноземцями тими самими правами як громадяни України є загальною та не стосується порядку видачі іноземцю дозволу на придбання мисливської зброї, оскільки такий порядок унормовується Інструкцією № 622 (див. Додаток).

Зважаючи на викладене вище, для врегулювання цих відносин в умовах відсутності спеціального закону про обіг зброї доцільно на рівні Інструкції № 622 закріпити положення щодо підстав та порядку видачі іноземцям, які перебувають в Україні на законних підставах, дозволів на придбання, зберігання та носіння, перевезення мисливської вогнепальної нарізної і гладкоствольної зброї, бойових припасів до неї, основних частин зброї, пневматичної, охолощеної та холодної зброї, пристроїв та патронів до них.

Поряд із цим необхідно конкретизувати й коло суб'єктів, для позначення яких в Інструкції № 622 вживається термін «ВОХОР». Зазначене обумовлено тим, що закріплюючи положення стосовно можливості озброєння ВОХОР (відомчої воєнізованої охорони) карабінами, пістолетами та іншими видами вогнепальної зброї, Інструкція № 622 (пункт 9.4 і ін.) не містить відповідних роз'яснень стосовно цього терміну, що створює передумови для виникнення спірних ситуацій на практиці (див. Додаток).

Закріплюючи право громадян і юридичних осіб звертатися до органів поліції за одержанням дозволів на придання об'єктів дозвільної системи, Інструкція № 622 недостатньо чітко конкретизує види пристроїв (предметів), які вважаються зброєю. Зокрема, у назві та тексті Інструкції наявне словосполучення «вогнепальна, пневматична, холодна і охолощена зброя, пристрої вітчизняного виробництва для відстрілу

патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії». З цього випливає, що згідно з Інструкцією вказані категорії пристроїв не охоплюються поняттям «зброя», тоді як згідно з висновками експертів деякі з цих пристроїв за своїми властивостями є зброєю (див. Додаток).

Певні недоліки наявні й при закріпленні в Інструкції № 622 переліків документів, які необхідно подати до підрозділу поліції для одержання відповідних адміністративних послуг. Одним з таких недоліків є некоректне використання відсилочних норм. Зокрема, пунктом 2.9 Інструкції визначено таке:

«Для оформлення дозволу на відкриття та функціонування стрілецьких тирів, стрільбищ, мисливсько-спортивних стендів, а також підприємств і майстерень з виготовлення і ремонту вогнепальної та холодної зброї, магазинів, у яких здійснюється продаж зброї, основних частин зброї та боеприпасів до неї, пристроїв та патронів до них, подаються документи, визначені пунктом 2.6 цієї глави та пунктом 11.4 глави 11 розділу II цієї Інструкції». Між тим пунктом 2.6 встановлено вимоги до документів, що мають подаватись для одержання дозволу на право відкриття та функціонування пункту вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поводження з ними та їх застосування, а пунктом 11.4 – вимоги до документів, що подаються для одержання дозволу на право зберігання, використання вогнепальної, пневматичної, холодної зброї, основних частин зброї та бойових припасів до неї. Як наслідок, має місце недостатня правова визначеність стосовно переліку і змісту документів, що потрібно подати для одержання дозволу на відкриття та функціонування стрілецьких тирів, стрільбищ, мисливсько-спортивних стендів, а також підприємств і майстерень з виготовлення і ремонту вогнепальної та холодної зброї, магазинів, у яких здійснюється продаж зброї, основних частин зброї та боеприпасів до неї, пристроїв та патронів до них. Аналогічний недолік наявний і в п. 9.17.1 Інструкції стосовно визначення переліку документів для одержання суб'єктом охоронної діяльності дозволів на придбання пристроїв та патронів до них.

З урахуванням цього, замість використання відсилочних норм у вказаних випадках потрібним є чітке закріплення переліку документів, що мають подаватись для одержання дозволу кожного виду.

Слід також відзначити, що згідно з пунктом 9.14 Інструкції № 622 однією з підстав для видачі органом поліції дозволу на придбання вогнепальної, пневматичної, холодної зброї, основних частин зброї, пристроїв та патронів до них і бойових припасів підприємствам, установам, організаціям є завірена керівником підприємства, установи, організації копія акта про придатність приміщення, де зберігатимуться зброя та бойові припаси, основні частини зброї, пристрої та патрони до них, що складається комісією, до складу якої входять представники органу поліції, органу державного нагляду (контролю) за додержанням і виконанням вимог законодавства у сферах пожежної і техногенної безпеки та підприємства, установи, організації. Ця норма кореспондує з пунктом 8 Положення про дозвільну систему, яким визначено, що прийняття до експлуатації сховищ, складів, баз і приміщень для зберігання і використання предметів, матеріалів і речовин, відкриття підприємств, майстерень і лабораторій, на які поширюється дозвільна система, здійснюються комісіями, до яких входять представники органів Національної поліції, заінтересованих підприємств, установ і організацій і, залежно від виду об'єкта, органів державного нагляду за охороною праці, санітарного, пожежного нагляду і нагляду з ядерної та радіаційної безпеки. За результатами обстеження складається акт з викладенням висновків, які враховуються при вирішенні питання про відкриття об'єкта дозвільної системи. Однак, підстави та порядок створення вищевказаної комісії, вимоги до організації її роботи законодавством не конкретизовано, що вносить у ці відносини елементи правової невизначеності. Зважаючи на це, до Положення про дозвільну систему варто внести відповідні доповнення.

Додаткового уточнення потребує й питання стосовно того, чи є вичерпними визначені законодавством переліки документів, які мають подаватись до підрозділу поліції для одержання адміністративних послуг у сфері дозвільної системи. Зазначене обумовлено тим, що на практиці іноді мають місце випадки витребування підрозділами поліції у заявників додаткових документів, подання яких Інструкцією № 622 прямо не передбачено. При цьому в ході розгляду однієї із справ суд не погодився з твердженням позивача стосовно того, що визначений Інструкцією № 622 перелік документів є вичерпним, так як п. 12.2

2. ПОРЯДОК НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

вказаної Інструкції не містить відповідних застережень (як, наприклад, пункт 4 Типового порядку видачі дозволів на порушення об'єктів благоустрою або відмови в їх видачі, переоформлення, видачі дублікатів, анулювання дозволів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 жовтня 2013 року № 870 ; пункт 3 Порядку надання дозволу на право користування пільгами з оподаткування для підприємств та організацій громадських організацій інвалідів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 8 серпня 2007 р. № 1010 та інші нормативно-правові акти, які містять у собі вимогу про вичерпність переліків певних документів, підстав або обставин)¹.

З урахуванням вищенаведеного, для досягнення передбачуваності у відносинах між заявниками та дозвільними органами, перешкоджання можливості зловживань правами з боку цих органів необхідно прямо закріпити правило, за яким підрозділу поліції забороняється вимагати від заявників або їх уповноважених осіб інші документи, крім документів, передбачених Інструкцією № 622 (Положенням про порядок продажу, придбання, реєстрації, обліку і застосування спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії).

Водночас при доопрацюванні положень Інструкції № 622 стосовно переліків документів, які мають подаватись для одержання адміністративних послуг у сфері дозвільної системи, необхідно врахувати вимоги пунктів 2.5.1–2.5.3 Інструкції з організації функціонування криміналістичних обліків експертної служби МВС, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 10.09.2009 № 390. Цими вимогами передбачено необхідність проведення експериментального відстрілу в ДНДЕКЦ, НДЕКЦ нарізної мисливської, спортивної, газової зброї та зброї «несмертельної дії», яка: перебуває в особистому користуванні громадян та на об'єктах дозвільної системи (у процесі реєстрації та перереєстрації); виготовляється на підприємствах України, ввозиться із-за кордону та призначена для реалізації на території України (перед

¹ Постанова Донецького окружного адміністративного суду від 30 квітня 2015 р. у справі № 805/1136/15-а. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/44261936>

2. ПОРЯДОК НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

її реалізацією); підлягала переробленню або ремонту із заміною (змінною) слідоутворюючих деталей. Згідно з пунктами 2.5.4–2.5.5 Інструкції № 390 результати проведеного відстрілу оформлюються протоколом та довідкою¹. Відтак, зазначену довідку потрібно включити до переліку документів, що подаються для одержання відповідних видів дозвільних документів згідно з Інструкцією № 622, оскільки наразі ця прогалина в Інструкції № 622 призводить до виникнення спірних ситуацій у правозастосовній практиці (див. Додаток).

За чинними правилами документи, необхідні для одержання адміністративних послуг у сфері дозвільної системи, можуть подаватись заявником особисто (через законного представника) або шляхом відправлення поштою (рекомендованим листом). У зв'язку з цим вбачається, що для підвищення рівня доступності та зручності отримання адміністративних послуг відповідних видів доцільно забезпечити можливість подання заявниками документів в електронній формі. Нормативно-правові передумови для цього частково вже створено. Зокрема, ст. 9 Закону України «Про адміністративні послуги» (дія якого, як відзначалось вище, на відносини у сфері дозвільної системи нині не поширюється) закріплює положення щодо можливості надання адміністративних послуг в електронній формі з використанням Єдиного державного вебпорталу електронних послуг, у тому числі через інтегровані з ним інформаційні системи державних органів та органів місцевого самоврядування. На наявність технічної можливості для подання в подальшому відповідних документів в електронній формі вказує те, що така практика вже існує у відносинах щодо надання Міністерством внутрішніх справ подібних адміністративних послуг з видачі ліцензії на провадження господарської діяльності з виробництва та ремонту вогнепальної зброї невійськового призначення і боєприпасів до неї, холодної зброї, пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів на секунду, торгівлі вогнепальною зброєю невійськового призначення та боєприпасами до неї, холодною

¹ Про затвердження Інструкції з організації функціонування криміналістичних обліків експертної служби МВС: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 10 вересня 2009 р. № 390. *Офіційний вісник України*. 2009. № 82. Ст. 2794.

2. ПОРЯДОК НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

зброєю, пневматичною зброєю калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів на секунду, з виробництва спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, індивідуального захисту, активної оборони та їх продажу¹.

З урахуванням цього, у спеціальних нормативно-правових актах, що регулюють відносини з надання поліцією адміністративних послуг у сфері дозвільної системи, доцільно закріпити положення стосовно можливості подання документів, необхідних для одержання зазначених послуг, такими способами (на вибір суб'єкта звернення): 1) особисто; 2) поштовим відправленням з описом вкладеного; 3) в електронній формі.

Також слід звернути увагу, що Інструкція № 622 передбачає необхідність здійснення в органах поліції прийому громадян, представників підприємств, установ та організацій не менше трьох разів на тиждень – у робочі дні та в один із вихідних днів (п. 1.5, 3.11). З цього опосередковано випливає, що в ході такого прийому громадянам та суб'єктам господарювання (їх представникам) за потреби можуть надаватися консультації з питань оформлення документів, необхідних для одержання адміністративних послуг. Разом з тим для уникнення різних інтерпретацій у цьому питанні та створення сприятливих організаційно-правових умов для надання поліцією адміністративних послуг доцільно прямо закріпити правило, згідно з яким за зверненням заявників працівники уповноважених підрозділів Національної поліції мають надавати заявникам попередні консультації щодо підготовки документів, які є необхідними для одержання відповідних адміністративних послуг, в тому числі щодо виправлення можливих недоліків у підготовлених документах.

Додаткового опрацювання потребує й питання стосовно строків розгляду документів та видачі дозволів. Так, чинними нормативно-правовими актами такі строки встановлено:

для видачі дозволу на придбання газових пістолетів (револьверів) – упродовж місяця з дня надходження документів (п. 13 Положення

¹ Єдиний державний портал адміністративних послуг. URL: <https://my.gov.ua/info/department/1531/services?languageId=0>

2. ПОРЯДОК НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

про порядок продажу, придбання, реєстрації, обліку і застосування спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії);

для видачі дозволу на право відкриття та функціонування пункту вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поводження з ними та їх застосування – впродовж двох місяців (п. 2.6 Інструкції № 622);

для видачі дозволу на зберігання відомчої зброї – упродовж місяця (п. 11.16 Інструкції № 622).

Граничні строки надання інших адміністративних послуг Інструкцією № 622 не визначено. На практиці такі послуги зазвичай надаються у тридцятиденний строк з дня одержання необхідних документів¹, але мають місце й випадки, коли підрозділи поліції не додержуються цього строку, і процес розгляду документів значно затягується. Відтак, вищевказана прогалина законодавства потребує усунення.

Із змісту чинних нормативно-правових актів випливає, що у разі відмови у наданні адміністративної послуги заявникові має бути направлений відповідний лист із зазначенням підстав для такої відмови. Разом з тим на рівні законодавства перелік можливих підстав для відмови визначено лише щодо видачі дозволу на придбання, зберігання та носіння вогнепальної зброї та бойових припасів до неї, пневматичної чи холодної зброї, пристроїв та патронів до них, газових пістолетів (револьверів) громадянам. А саме, передбачено, що органи поліції не мають права видавати такі дозволи в разі:

наявності в особи медичних протипоказань до виконання вказаних функціональних обов'язків та володіння зброєю;

наявності даних про систематичне (два чи більше разів) порушення такою особою громадського порядку, неусунення виявлених раніше порушень вимог Інструкції № 622 щодо зберігання, перевезення, використання раніше придбаної зброї, пристроїв, зловживання спиртними напоями, вживання наркотичних речовин без призначення лікаря,

¹ Такий строк зазначено в інформації, розміщеній на Єдиному державному порталі адміністративних послуг. URL: <https://my.gov.ua/info/department/1561/services>

2. ПОРЯДОК НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

інших одурманюючих засобів, вчинення домашнього насильства, що підтверджується документально;

наявності вмотивованої постанови державного виконавця про встановлення тимчасового обмеження боржника в праві користування вогнепальною мисливською, пневматичною та охолощеною зброєю, пристроями вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії;

надходження від уповноваженого органу до УП ЦОУП, УП ГУНП інформації про повідомлення такій особі про підозру або інформації про складення щодо такої особи повідомлення про підозру, що не вручене через невстановлення її місцезнаходження;

наявності в особи судимості за злочин, яка не погашена або не знята в установленому порядку;

відсутності довідки про вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поводження з ними та їх застосування;

відсутності права, визначеного актами законодавства, на придбання, зберігання і носіння пристроїв (п. 5.1 Інструкції № 622).

Дозволи на придбання, зберігання (носіння) газових пістолетів (револьверів), заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, не видаються за наявності:

висновку (довідки) медичного закладу (лікувально-кваліфікаційної комісії) встановленої форми, який свідчить про те, що така особа за станом здоров'я не може володіти спеціальними засобами самооборони;

відомостей про систематичне порушення особою громадського порядку, зловживання спиртними напоями, вживання наркотичних речовин без призначення лікаря;

повідомлення такій особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, а також засудження до позбавлення волі;

непогашеної або незнятої у встановленому порядку з особи судимості за тяжкий злочин або злочин, скоєний із застосуванням вогнепальної зброї, вибухових матеріалів або спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії;

умовного засудження особи з іспитовим терміном або засудження до виправних робіт;

2. ПОРЯДОК НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

вироку суду щодо такої особи, виконання якого відстрочено (п. 19 Положення про порядок продажу, придбання, реєстрації, обліку і застосування спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії).

У зв'язку з наведеним вище положення законодавства стосовно підстав для відмови у наданні адміністративних послуг у сфері дозвільної системи потребують доопрацювання. Зокрема, з урахуванням того, що до кола суб'єктів, які звертаються за одержанням таких послуг окрім громадян належать також і юридичні особи та фізичні особи-підприємці, підставами для відмови у наданні їм адміністративних послуг потрібно визначити:

подання документів юридичною особою або фізичною особою-підприємцем, яка згідно із законодавством не має права на одержання відповідної адміністративної послуги;

підписання документів особою, яка не має на це повноважень;

відсутність у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань відомостей про державну реєстрацію заявника, або наявність відомостей про припинення відповідної юридичної особи чи припинення підприємницької діяльності відповідної фізичної особи-підприємця.

Крім того, загальними підставами для відмови у наданні адміністративних послуг щодо усіх категорій заявників доцільно визначити:

подання не в повному обсязі документів, необхідних для одержання адміністративної послуги;

відсутність у поданих документах обов'язкових відомостей, визначених законодавством;

виявлення недостовірності даних у документах, поданих для одержання адміністративної послуги.

2.2. Надання адміністративних послуг у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху

Перелік документів, що мають подаватись для одержання адміністративних послуг підрозділів Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху визначено:

2. ПОРЯДОК НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

щодо отримання або анулювання дозволу на участь у дорожньому русі транспортних засобів, вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні – п. 31, 38 Правил проїзду великогабаритних та великовагових транспортних засобів автомобільними дорогами, вулицями та залізничними переїздами, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 18 січня 2001 р. № 30 (далі – Правила);

щодо отримання або анулювання погодження маршруту руху транспортного засобу під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів – п. 3, 7 розд. II Порядку погодження та оформлення маршруту руху транспортного засобу під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 4 серпня 2018 р. № 656 (далі – Порядок).

Окрім отримання та анулювання зазначених дозвільних документів у вищезазначених нормативно-правових актах також йдеться про можливість їх переоформлення та видачі їх дублікатів. А саме, обумовлено, що підставою для переоформлення дозволу (погодження) є:

зміна найменування перевізника, а у разі коли перевізником є фізична особа – підприємець, – прізвища, імені, по батькові;

зміна місцезнаходження перевізника;

зміни в маршруті руху транспортного засобу, вагові або габаритні параметри якого перевищують нормативні (транспортного засобу, що перевозить небезпечний вантаж);

заміна транспортного засобу або водія, що здійснює перевезення вантажу.

Підставою для видачі дублікату дозволу на участь у дорожньому русі транспортних засобів, вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні (погодження маршруту руху транспортного засобу під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів) є його втрата або пошкодження (п. 36, 37 Правил; п. 5, 6 розд. II Порядку).

У зв'язку з вищевказаним вбачається, що положення Правил та Порядку, в яких йдеться про видачу дублікатів дозвільних документів, не узгоджуються із Законом України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», до якого ще у 2015 році було внесено зміни, згідно з якими у тексті Закону слова «видача дублікату» у всіх відмінках

2. ПОРЯДОК НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

та числах виключено¹. Одночасно встановлено вимогу, згідно з якою документ дозвільного характеру має відображатися у виписці з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, що підлягає обов'язковому оприлюдненню на порталі електронних сервісів у порядку, визначеному Міністерством юстиції України в Порядку надання відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (ч. 17 ст. 41 Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності»).

Крім того, слід звернути увагу, що розглянуті вище положення Правил та Порядку, які визначають перелік підстав для переоформлення дозволу (погодження), протирічать вимогам ч. 8 ст. 4¹ Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», якими передбачено, що зміна найменування та місцезнаходження юридичної особи або прізвища, імені, по батькові та місця проживання фізичної особи-підприємця не є підставами для переоформлення документа дозвільного характеру. Тож при доопрацюванні положень законодавства щодо переліку підстав для переоформлення вищезазначених документів, які видаються підрозділами Національної поліції, необхідно врахувати наведені вимоги Закону, а також встановити перелік документів, які мають бути подані перевізником (уповноваженою ним особою) для переоформлення дозволу (погодження) за наявності визначених підстав.

Як відзначалось вище, на відносини з надання поліцією адміністративних послуг у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху поширюються положення ст. 9 Закону України «Про адміністративні послуги», якими передбачено, що заява на отримання адміністративної послуги подається в письмовій, усній чи електронній формі. Письмова заява може бути подана суб'єкту надання адміністративної послуги особисто суб'єктом звернення або його представником (законним

¹ Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» та деяких інших законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень з державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадської формувань: Закон України від 26 листопада 2015 р. № 835-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 2. Ст. 17. (Із змінами).

представником), надіслана поштою, а в разі надання адміністративних послуг в електронній формі – з використанням Єдиного державного вебпорталу електронних послуг, у тому числі через інтегровані з ним інформаційні системи державних органів та органів місцевого самоврядування. Центри надання адміністративних послуг та суб'єкти надання адміністративних послуг у випадках, передбачених законодавством, а також на вимогу суб'єкта звернення забезпечують складання заяви в електронній формі, її друк та надання суб'єкту звернення для перевірки та підписання.

Між тим на теперішній час наведені положення Закону стосовно можливості складання заяви в електронній формі щодо адміністративних послуг поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху поки що не реалізовано. Натомість згідно з інформацією, розміщеною на Єдиному державному веб-порталі електронних послуг «Дія», подати заяву на отримання послуги заявник може особисто або через законного представника шляхом відправлення документів поштою (рекомендованим листом).

Наведене вказує на потребу невідкладеного вжиття заходів щодо практичної реалізації зазначених положень Закону.

Крім того, оскільки за чинними правилами прийняття документів, необхідних для надання цієї категорії адміністративних послуг, здійснюється адміністратором у центрі надання адміністративних послуг, у спеціальних нормативно-правових актах, що регулюють відносини з надання цих послуг, доцільно конкретизувати обов'язки адміністраторів центрів адміністративних послуг стосовно попередньої перевірки поданих заявником документів та передачі цих документів уповноваженим підрозділам Національної поліції.

Ще одним питанням, яке потребує додаткового уточнення, є визначення строків надання адміністративних послуг відповідних видів. Так, наразі визначено, що рішення про видачу або відмову у видачі дозволу приймається уповноваженим підрозділом Національної поліції у триденний строк (п. 34 Правил). Рішення про видачу або відмову у видачі погодження маршруту руху транспортного засобу під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів приймається підрозділами поліції в десятиденний строк з дати подання заяви до центру надання

адміністративних послуг (п. 3 розд. II Порядку). Проте ані Правила, ані Порядок не визначають строків для прийняття рішень про переоформлення та анулювання вищевказаних дозвільних документів у разі подання перевізником (уповноваженою ним особою) відповідної заяви. Відтак, доцільно заповнити цю прогалину. При цьому при доопрацюванні положень спеціального законодавства з цього питання варто враховувати, що згідно із загальним правилом, визначеним ст. 4¹ Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» дозвільний орган протягом двох робочих днів з дня одержання заяви про переоформлення документа дозвільного характеру зобов'язаний прийняти рішення про переоформлення документа дозвільного характеру з урахуванням змін, зазначених у заяві про переоформлення документа дозвільного характеру.

Додаткового опрацювання потребує й закріплення підстав для відмови у наданні відповідних адміністративних послуг. Так, нині передбачено, що підставами для відмови у видачі погодження маршруту руху транспортного засобу під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів, а також у видачі дозволу на участь у дорожньому русі транспортних засобів, вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні, є:

- 1) подання перевізником або уповноваженою ним особою не в повному обсязі документів, необхідних для одержання погодження;
- 2) виявлення в документах, поданих перевізником, недостовірних відомостей.

Крім того, підставою для відмови у видачі погодження маршруту руху транспортного засобу під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів є подання перевізником або уповноваженою ним особою прострочених документів, необхідних для одержання погодження (п. 4 розд. II Порядку; п. 35 Правил).

Аналіз наведеного вище переліку підстав у співставленні з іншими положеннями законодавства дозволяє констатувати, що цей перелік є неповним: у ньому не враховано можливість виникнення інших обставин, які також мали б розглядатись як підстави для відмови у видачі вищевказаних документів дозвільного характеру.

Зокрема, пунктом 8 Правил передбачено таке: «Дозвіл на проїзд великогабаритних транспортних засобів автомобільними дорогами та

2. ПОРЯДОК НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

вулицями не видається або дія дозволу припиняється, якщо на таких дорогах і вулицях може виникнути підвищена небезпека для учасників дорожнього руху або транспортні затори». Звідси логічно випливає, що можливість виникнення підвищеної небезпеки для учасників дорожнього руху або транспортних заторів у разі проїзду великогабаритних транспортних засобів автомобільними дорогами та вулицями також має вважатись підставою для відмови у видачі дозволів на участь таких транспортних засобів у дорожньому русі.

Згідно з пунктом 9 розділу II Порядку: «У разі відповідності документів, наданих перевізником або його уповноваженою особою для отримання погодження маршруту руху транспортного засобу під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів, вимогам Правил дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 04 серпня 2018 року № 656, та внесення перевізником плати за оформлення такого погодження підрозділ поліції видає погодження маршруту руху транспортного засобу під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів у строк не пізніше ніж десять робочих днів з дати надходження заяви та документів, що додаються до заяви». Отже, невідповідність поданих документів вимогам Правил дорожнього перевезення небезпечних вантажів має розглядатись як додаткова підстава для відмови у видачі погодження маршруту руху транспортного засобу під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів.

Зазначені вище обставини пропонується врахувати при доопрацюванні переліку підстав для відмови у наданні підрозділами поліції адміністративних послуг відповідних видів. При цьому, як наголошувалося вище, переліки таких підстав доцільно закріпити безпосередньо у законах України «Про дорожній рух» та «Про перевезення небезпечних вантажів» (що відповідатиме вимогам ст. 5 Закону України «Про адміністративні послуги» та ст. 4 Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», згідно з якими вичерпний перелік підстав для відмови у наданні адміністративної послуги (відмови у видачі документа дозвільного характеру) має встановлюватися виключно законами, які регулюють суспільні відносини щодо надання адміністративних послуг (відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру).

3. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Однією з важливих умов для покращення якості надання поліцією адміністративних послуг є належне інформаційне забезпечення цього процесу.

На цей час окрім нормативно-правових актів джерелами інформації про підстави та порядок надання поліцією адміністративних послуг є, зокрема, відповідні відомості, розміщені на таких Інтернет-ресурсах:

- Єдиний державний портал адміністративних послуг¹;
- Єдиний державний веб-портал електронних послуг «Дія»;
- веб-сайти центрів надання адміністративних послуг;
- веб-сайт Департаменту патрульної поліції².

Разом з тим низка питань, що стосуються розміщення інформації про надання поліцією адміністративних послуг, потребують доопрацювання.

Зокрема, деякі відомості, які наявні нині на вищевказаних Інтернет-ресурсах, є неточними або недостатньо конкретизованими. До прикладу, щодо адміністративних послуг у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху на офіційному сайт Департаменту патрульної поліції зазначено: «Для отримання послуги необхідно заповнити заяву на

¹ На момент підготовки цих рекомендацій на цьому Інтернет-ресурсі наявна інформація про основні види адміністративних послуг, проте обумовлено що Єдиний державний портал адміністративних послуг закриває інформацію про послуги державних органів влади на підставі частини 1 статті 17 Закону України «Про адміністративні послуги» (якою передбачено, що надання адміністративних послуг в електронній формі та доступ суб'єктів звернення до інформації про адміністративні послуги з використанням мережі Інтернет забезпечуються засобами Єдиного державного вебпорталу електронних послуг, який є офіційним джерелом інформації про надання адміністративних послуг в Україні).

² На офіційних сайтах центрів надання адміністративних послуг та офіційному сайті Департаменту патрульної поліції розміщено відомості про адміністративні послуги у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, що надаються підрозділами патрульної поліції через центри надання адміністративних послуг.

її отримання згідно зі зразком, звернувшись до відповідного суб'єкта надання адміністративної послуги (територіального (відокремленого) підрозділу Департаменту патрульної поліції в разі перевезення не пов'язаного з перетином кордону або Департаменту патрульної поліції в разі міжнародних перевезень). Заповнити відповідні поля у формі подачі заявки, прикріпити зазначену заяву та скановані матеріали, які необхідні для отримання послуги»¹. При цьому не враховано, що згідно з вимогами нормативно-правових актів для одержання адміністративних послуг цієї категорії заявники мають звертатися до центрів надання адміністративних послуг, а згідно з вимогами ч. 2 ст. 6 Закону України «Про адміністративні послуги» у разі надання адміністративних послуг через центр надання адміністративних послуг суб'єктам надання адміністративних послуг забороняється проводити консультації з питань надання таких послуг поза межами центру надання адміністративних послуг.

Інший негативний приклад: на Єдиному державному веб-порталі електронних послуг «Дія» при розміщенні інформації про адміністративні послуги у сфері дозвільної системи у рубриці «Де отримати» зазначено лише «Національна поліція України». При цьому не конкретизовано, які саме підрозділи поліції забезпечують надання відповідних послуг (найменування підрозділів, їх місцезнаходження, режим роботи, і ін.).

Слід також звернути увагу, що на цей час інформація про одні й ті самі види адміністративних послуг, що розміщена на Єдиному державному порталі електронних послуг «Дія» та на веб-сайтах центрів надання адміністративних послуг, містить певні розбіжності. Більш того, на цих Інтернет-ресурсах дотепер не розміщено інформацію про деякі види адміністративних послуг, надання яких передбачено законодавством.

Певні ускладнення у доступі до інформації про адміністративні послуги підрозділів Національної поліції спричиняє й незручність інтерфейсу Єдиного державного порталу електронних послуг «Дія». Зокрема, для прискорення та спрощення пошуку потрібної користувачам

¹ URL: <http://patrol.police.gov.ua/services/administratyvni-poslugy-u-sferi-bdr/>

інформації на цьому порталі варто забезпечити технічну можливість пошуку й групування інформації про адміністративні послуги за таким критерієм, як «Надавач адміністративної послуги».

Удосконаленню інформаційного забезпечення процесу надання поліцією адміністративних послуг сприятиме й розміщення інформації про надання таких послуг також і на офіційному веб-сайті Національної поліції та її територіальних органів. В цьому контексті беруться до уваги вимоги ч. 2 ст. 6 Закону України «Про адміністративні послуги», згідно з якими суб'єкти надання адміністративних послуг зобов'язані забезпечити створення та функціонування веб-сайтів, на яких розміщується інформація про порядок надання відповідних адміністративних послуг, режим доступу до приміщення, в якому здійснюється прийом суб'єктів звернень, наявність сполучення громадського транспорту, під'їздних шляхів та місць паркування.

Варто відзначити, що на виконання вимог ст. 8 Закону України «Про адміністративні послуги» Департаментом патрульної поліції затверджено інформаційні картки¹ адміністративних послуг у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху (оформлення та видача дозволів на участь у дорожньому русі транспортних засобів, вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні; погодження маршруту руху транспортного засобу під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів). Такі інформаційні картки розміщено на веб-сайтах центрів

¹ Згідно з ч. 4 ст. 8 Закону України «Про адміністративні послуги» інформаційна картка адміністративної послуги містить інформацію про:

- 1) суб'єкта надання адміністративної послуги та/або центр надання адміністративних послуг (найменування, місцезнаходження, режим роботи, телефон, адресу електронної пошти та веб-сайту);
- 2) перелік документів, необхідних для отримання адміністративної послуги, порядок та спосіб їх подання, а у разі потреби - інформацію про умови чи підстави отримання адміністративної послуги;
- 3) платність або безоплатність адміністративної послуги, розмір та порядок внесення плати (адміністративного збору) за платну адміністративну послугу;
- 4) строк надання адміністративної послуги;
- 5) результат надання адміністративної послуги;
- 6) можливі способи отримання відповіді (результату);
- 7) акти законодавства, що регулюють порядок та умови надання адміністративної послуги.

надання адміністративних послуг. Поряд із цим існує потреба розміщення таких інформаційних карток також і на офіційному веб-сайті Департаменту патрульної поліції (як це передбачено ч. 4 ст. 8 вищезазначеного Закону).

Подібні інформаційні картки доцільно затвердити та оприлюднити й щодо адміністративних послуг у сфері дозвільної системи органів внутрішніх справ, що потребуватиме попереднього закріплення відповідних вимог у спеціальних нормативно-правових актах.

Крім того, покращенню зручності отримання адміністративних послуг у сфері дозвільної системи може сприяти розміщення у мережі Інтернет (на Єдиному державному вебпорталі електронних послуг, на офіційних сайтах Національної поліції та її територіальних органів):

бланків документів, що мають подаватись для одержання різних видів адміністративних послуг;

зразків заповнення цих документів.

актуальної інформації про платіжні реквізити для сплати вартості адміністративних послуг¹.

¹ Така інформація нині розміщується на веб-сайтах центрів надання адміністративних послуг стосовно адміністративних послуг у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, тоді як щодо адміністративних послуг у сфері дозвільної системи такої практики наразі немає.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного аналізу можна запропонувати такі напрями удосконалення законодавства з питань надання адміністративних послуг підрозділами Національної поліції:

1) закріплення на рівні Закону України «Про Національну поліцію» основних повноважень поліції щодо надання адміністративних послуг, у тому числі з видачі дозволів на придбання, зберігання, носіння і перевезення вогнепальної зброї, боєприпасів, інших предметів на які поширюється дозвільна система, дозволів на відкриття та функціонування об'єктів дозвільної системи;

2) запровадження підходу, за яким види адміністративних послуг, що надаються підрозділами Національної поліції, мають визначатись, насамперед, на рівні законів, а розмір плати за надання цих послуг – на рівні постанови Кабінету Міністрів України¹;

3) усунення протиріч у законодавстві стосовно визначення органів, уповноважених надавати адміністративні послуги з ліцензування господарської діяльності з виробництва та ремонту вогнепальної зброї невійськового призначення і боєприпасів до неї, холодної зброї, пневматичної зброї калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів на секунду, торгівлі вогнепальною зброєю невійськового призначення та боєприпасами до неї, холодною зброєю, пневматичною зброєю калібру понад 4,5 міліметра і швидкістю польоту кулі понад 100 метрів на секунду; виробництва спеціальних засобів, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії, індивідуального захисту, активної оборони та їх продажу; надання послуг з охорони

¹ Прийнятним варіантом реалізації такого підходу може стати розробка та прийняття законодавчого акту, який регулюватиме питання обігу зброї та вибухових матеріалів, а також внесення відповідних змін до постанови Кабінету Міністрів України від 4 червня 2007 р. № 795 «Про затвердження переліку платних послуг, які надаються підрозділами Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції та Державної міграційної служби, і розміру плати за їх надання».

власності та громадян; діяльності, пов'язаної з виробництвом, торгівлею піротехнічними засобами; діяльності, пов'язаної з наданням послуг стрільбищами невійськового призначення та функціонування мисливських стендів;

4) узгодження положень різних нормативно-правових актів щодо зазначення найменувань адміністративних послуг, які надаються підрозділами Національної поліції;

5) розробка і прийняття спеціального закону щодо правового режиму зброї та інших об'єктів дозвільної системи, у тому числі регламентація на рівні цього закону основних питань надання адміністративних послуг у цій сфері;

6) у період до прийняття зазначеного закону – невідкладне доопрацювання підзаконних нормативно-правових актів, що на цей час регулюють відносини з надання адміністративних послуг у сфері дозвільної системи, зокрема:

– у Положенні про дозвільну систему – конкретизація підстав, порядку створення та організації роботи комісій для прийняття до експлуатації сховищ, складів, баз і приміщень для зберігання і використання предметів, матеріалів і речовин, відкриття підприємств, майстерень і лабораторій, на які поширюється дозвільна система;

– в Інструкції № 622: а) закріплення положень щодо підстав та порядку видачі дозволів на придбання, зберігання та носіння, перевезення мисливської вогнепальної нарізної і гладкоствольної зброї, бойових припасів до неї, основних частин зброї, пневматичної, охолощеної та холодної зброї, пристроїв та патронів до них іноземним громадянам, які перебувають в Україні на законних підставах (з урахуванням ст. 26 Конституції України та ст. 3 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства»); б) конкретизація положень щодо кола суб'єктів, для позначення яких наразі вживається термін «ВОХОР» (вневідомча охорона); в) конкретизація видів пристроїв (предметів), які вважаються зброєю; г) чітке закріплення переліку документів, що мають подаватись для одержання дозволу кожного виду¹; г) усунення

¹ При доопрацюванні відповідних положень Інструкції № 622 доцільно, зокрема, врахувати вимоги Інструкції з організації функціонування криміналістичних обліків

прогалин щодо встановлення строків надання адміністративних послуг окремих видів;

– в Інструкції № 622 та Положенні про порядок продажу, придбання, реєстрації, обліку і застосування, спеціальних засобів самооборони, заряджених речовинами сльозоточивої та дратівної дії: а) встановлення правила, за яким підрозділу поліції забороняється вимагати від заявників або їх уповноважених осіб інші документи, крім документів, передбачених Інструкцією № 622 (Положенням); б) закріплення положень щодо можливості подання документів для одержання відповідних послуг в електронній формі; в) закріплення правила, згідно з яким за зверненням заявників працівники уповноважених підрозділів Національної поліції мають надавати заявникам попередні консультації щодо підготовки документів, які є необхідними для одержання відповідних адміністративних послуг, в тому числі щодо виправлення можливих недоліків у підготовлених документах; г) встановлення вичерпного переліку підстав для відмови у наданні адміністративних послуг відповідних видів, в тому числі переліку підстав для відмови у наданні таких послуг юридичним особам та фізичним особам-підприємцям; г) визначення підстав та порядку видачі дублікатів дозвільних документів у разі їх втрати або пошкодження;

7) приведення спеціальних нормативно-правових актів, що становлять правову основу надання підрозділами Національної поліції адміністративних послуг у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, у відповідність з вимогами ст. 5 Закону України «Про адміністративні послуги», ст. ст. 4, 4¹ Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», а саме:

– закріплення на рівні законів України «Про дорожній рух», «Про перевезення небезпечних вантажів» уточнених положень щодо переліку та змісту документів, необхідних для отримання адміністративних послуг у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, граничних строків надання таких послуг, переліку підстав для відмови у їх наданні;

експертної служби МВС України, в яких йдеться про необхідність експериментального відстрілу зброї, результати якого оформлюються довідкою.

– внесення відповідних корегувань до постанови Кабінету Міністрів України від 18 січня 2001 р. № 30 «Про проїзд великогабаритних та великовагових транспортних засобів автомобільними дорогами та залізничними переїздами» та наказу Міністерства внутрішніх справ України від 4 серпня 2018 р. № 656 «Про затвердження деяких нормативно-правових актів з питань дорожнього перевезення небезпечних вантажів».

Поряд із цим для удосконалення інформаційного забезпечення надання адміністративних послуг підрозділами Національної поліції пропонується:

1) оновлення та уточнення інформації про підстави і порядок одержання зазначених адміністративних послуг, розміщеної на Єдиному державному веб-порталі електронних послуг «Дія», веб-сайтах центрів надання адміністративних послуг та Департаменту патрульної поліції;

2) доопрацювання інтерфейсу Єдиного державного порталу електронних послуг «Дія», у тому числі забезпечення можливості пошуку й групування інформації про адміністративні послуги за таким критерієм, як «Надавач адміністративної послуги»;

3) розміщення інформації про адміністративні послуги, що надаються підрозділами Національної поліції, на офіційному веб-сайті Національної поліції та її територіальних органів;

4) затвердження та оприлюднення на вищевказаних інтернет-ресурсах інформаційних карток щодо адміністративних послуг у сфері дозвільної системи органів внутрішніх справ;

5) розміщення на Єдиному державному вебпорталі електронних послуг, на офіційних сайтах Національної поліції та її територіальних органів:

бланків документів, що мають подаватись для одержання різних видів адміністративних послуг у сфері дозвільної системи органів внутрішніх справ;

зразків заповнення цих документів.

актуальної інформації про платіжні реквізити для сплати вартості адміністративних послуг.

ОГЛЯД СУДОВОЇ ПРАКТИКИ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ ЩОДО НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

1. Відсутність вогнепальної зброї у Переліку спеціальних засобів, придбання, зберігання та використання яких здійснюється суб'єктами охоронної діяльності, не є достатньою підставою для відмови у видачі дозволу на придбання зброї приватному підприємству-суб'єкту охоронної діяльності, у якому створено структурний підрозділ відомчої воєнізованої охорони («ВОХОР»). Чинним законодавством України не встановлено обов'язкової вимоги про приналежність ВОХОР виключно до державних установ.

(Рішення Житомирського окружного адміністративного суду від 4 березня 2021 р. у справі № 240/1359/21)¹.

Приватне підприємство «Фобос» звернулося до Управління з контролю за обігом зброї у сфері дозвільної системи Департаменту превентивної діяльності Національної поліції України із заявою (вихідний №275 від 10.11.2020 року) про видачу дозволу на придбання зброї, боєприпасів, інших предметів та матеріалів на які поширюється дія дозвільної системи, а саме: 4 (чотири) одиниці пістолету Форт-17 кал. 9 mm Макаров; 2 (дві) одиниці пістолету Форт-19 кал. 9 mm Luger; 2 (дві) одиниці нарізного карабіну кал. 5,56x45 мм / 5,45x39 мм.

¹ Рішення Житомирського окружного адміністративного суду від 4 березня 2021 р. у справі № 240/1359/21. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95306251>.

Листом № 6382/20/4/02 2020 від 30.12.2020 Національна поліція України відмовила у видачі дозволу на придбання зброї та вказала, що відповідно до ст. 17 Конституції України забороняється створення та функціонування на території України будь-яких збройних формувань, не передбачених законом. Відповідно до статті 9 Закону України «Про охоронну діяльність» суб'єктам охоронної діяльності надано право придбавати, зберігати та використовувати в установленому законодавством порядку спеціальні засоби, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України. У зазначеному переліку прав суб'єктів охоронної діяльності відсутня вогнепальна зброя та боєприпаси до неї, відповідно і придбавати її зазначені суб'єкти не мають права. Відповідно до статті 10 Закону України «Про охоронну діяльність» під час організації та здійснення охоронної діяльності суб'єктам охоронної діяльності забороняється придбавати та використовувати майно, визначене законодавством для виключного використання військовими формуваннями та правоохоронними органами.

Вважаючи таку відмову неправомірною, ПП «Фобос» звернулося з адміністративним позовом до суду.

В ході розгляду справи суд встановив, що Приватне підприємство «Фобос» є зареєстрованою в установленому законодавством України порядку юридичною особою, окремими видами діяльності якої є діяльність приватних охоронних служб, перевезення небезпечних вантажів автомобільним транспортом (Наказ Державної служби України з безпеки на транспорті № 25 від 15.01.2019 р.), вибухові роботи та роботи, пов'язані з використанням енергії вибуху (Дозвіл Управління Державної служби України з питань праці у Житомирській області № 118.19.18 від 06.03.2019 р.).

З метою забезпечення статутної діяльності в ПП «Фобос» було створено 18.12.2018 підрозділ (ВІДОМЧА ВОЄНІЗОВАНА ОХОРОНА) ПП «ФОБОС» (код ЄДРПОУ 42708193), який має статус «ВОХОР».

За висновком суду чинним законодавством України не встановлено єдиного уніфікованого визначення поняття «відомча воєнізована охорона», як і не встановлено обов'язкової вимоги про приналежність ВОХОР виключно до державних установ. Так, системний аналіз ряду нормативних актів, зокрема Положення про відомчу

воєнізовану охорону на залізничному транспорті, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11 січня 1994 р. № 7, Положення про відомчу воєнізовану охорону Міністерства енергетики та вугільної промисловості України, затвердженого наказом Міністерства палива та енергетики України №480 від 08.10.2007 р., Положення про воєнізовану охорону Державного підприємства спеціального зв'язку, затвердженого наказом Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України № 619 від 05.10.2016 р., дають підстави вбачати, що відомча воєнізована охорона (ВОХОР) – спеціалізований воєнізований підрозділ(и) в складі юридичної особи, до організаційної структури якої він (воно) входить, що здійснює охорону особливо важливих об'єктів та супровід цінностей.

Виходячи із зазначеного, ВОХОР – це відомча (що знаходиться в складі підприємства, установи, організації) воєнізована (ст. 260 ККУ Примітка. 1. Під воєнізованими слід розуміти формування, які мають організаційну структуру військового типу, а саме: чиноначальність, підпорядкованість та дисципліну, і в яких проводиться військова або стройова чи фізична підготовка) охорона (наявність персоналу охорони – працівники, які безпосередньо виконують функції з охорони майна або фізичних осіб відповідно до свого кваліфікаційного рівня, термін у визначенні ст.1 Закону України «Про охоронну діяльність»).

Водночас, діяльність ВОХОР ПП «Фобос» (охорона небезпечних вантажів підприємства та інших предметів і матеріалів, що потребують озброєної охорони) не підпадає під дію Закону України «Про охоронну діяльність» з огляду на наступне.

Згідно зі ст. 1 зазначеного Закону охоронна діяльність – надання послуг з охорони власності та громадян.

Діяльність ВОХОР ПП «Фобос» з охорони спрямована на забезпечення статутної діяльності ПП «Фобос», а не іншої особи. Наявність ліцензії МВС України АВ №582429 від 15.05.2011 р. на провадження ПП «Фобос» охоронної діяльності лише підтверджує факт наявності в підприємстві (його структурних підрозділах) персоналу охорони, але не свідчить про надання підрозділом ВОХОР позивача послуг іншим особам за винагороду, що підтверджується Положенням філії «ВІДОМЧА ВОЄНІЗОВАНА ОХОРОНА» ПП «ФОБОС». Станом на час розгляду справи відповідачем

не надано доказів, що «ВІДОМЧА ВОЄНІЗОВАНА ОХОРОНА» ПП «ФОБОС» підпадає під дію Закону України «Про охоронну діяльність».

Пунктом 9.4 глави 9 розділу II Інструкції № 622 передбачено таке: «ВОХОР озброюється карабінами, пістолетами та револьверами за нормами зброї і бойових припасів до неї, що передбачаються для їх озброєння і особового складу міністерств та інших центральних органів виконавчої влади. Озброєння її іншими видами вогнепальної зброї (автоматами тощо) допускається тільки за погодженням із Національною поліцією України».

З урахуванням викладеного, суд дійшов висновку, що відмова відповідача у видачі позивачу дозволу на придбання зброї, боєприпасів, інших предметів та матеріалів на які поширюється дія дозвільної системи, яка ґрунтується на відсутності у переліку прав суб'єктів охоронної діяльності, вогнепальної зброї та боєприпасів до неї, не відповідає вимогам ч. 2 ст. 2 Кодексу адміністративного судочинства України щодо прийняття суб'єктом владних повноважень рішення обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення. А тому позовні вимоги ПП «Фобос» підлягають задоволенню.

2. Відповідно до п. 18.1 Інструкції № 622 охорона вибухових матеріалів під час перевезень територією України здійснюється працівниками підрозділів поліції охорони Національної поліції України або відомчої воєнізованої охорони, які озброюються вогнепальною зброєю. У разі охорони вибухових матеріалів відомчою воєнізованою охороною в дозволі на перевезення територією України ВМ зазначаються особи, що охороняють вантаж у дорозі, а також дані про зброю. Згідно з висновком експерта пристрій для відстрілу гумових куль марки «ФОРТ-17Р» є гладкоствольною короткоствольною самозарядною вогнепальною зброєю.

(Рішення Житомирського окружного адміністративного суду від 10 лютого 2020 р. у справі № 240/8693/19. Постанова Сьомого апеляційного адміністративного суду від 25 червня 2020 р. у справі № 240/8693/19)¹.

¹ Рішення Житомирського окружного адміністративного суду від 10 лютого 2020 р. у справі № 240/8693/19. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87501935>; Постанова Сьомого апеляційного адміністративного суду від 25 червня 2020 р. у справі № 240/8693/19. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90073123>.

Приватне підприємство «Фобос» звернулося до Управління з контролю за обігом зброї у сфері дозвільної системи Департаменту превентивної діяльності Національної поліції України із заявою від 23.04.2019 № 441 про надання йому дозволу на перевезення територією України вибухових матеріалів. Зі змісту поданої заяви вбачалося, що відповідальною особою за перевезення вибухових матеріалів територією України автомобільним транспортом підприємства визначений технічний директор ПП «Фобос» (наказ № 08 від 04.02.2019). Охорона вибухових матеріалів під час перевезень територією України здійснюватиметься працівниками відомчої воєнізованої охорони ПП «Фобос», які будуть озброєні *гладкоствольною короткоствольною самозарядною вогнепальною зброєю – «Форт-17Р».*

Листом Національної поліції України від 27.05.2019 № 2633/20/4/02-2019 ПП «Фобос» повідомлено, що охорона вибухових матеріалів під час перевезень територією України здійснюється працівниками підрозділів поліції охорони Національної поліції України або відомчої воєнізованої охорони, які озброюються вогнепальною зброєю. У разі охорони вибухових матеріалів відомчою воєнізованою охороною в дозволі на перевезення територією України ВМ зазначаються особи, що охороняють вантаж у дорозі, а також *дані про зброю.* У наданих ПП «Фобос» документах відсутні відомості щодо охорони вибухових матеріалів відповідно до вимог Інструкції № 622, тому Департамент превентивної діяльності повертає для опрацювання матеріали ПП «Фобос».

Не погоджуючись із вказаною відмовою та вважаючи її необґрунтованою, ПП «Фобос» звернулося до адміністративного суду з позовом.

В ході судового розгляду справи відповідач посилався на те, що позивачем у заяві про видачу дозволу на перевезення вибухових речовин у графі модель, номер, калібр зброї, якою особа буде озброєна, вказано виріб «Форт 17Р» із зазначенням його реєстраційного номеру, та калібру 9 мм, який не віднесений до категорії зброї *будь-якого типу.*

¹ court.gov.ua/Review/87501935; Постанова Сьомого апеляційного адміністративного суду від 25 червня 2020 р. у справі № 240/8693/19. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90073123>.

Натомість позивач вказував, що визначення виробу «Форт-17Р» його виробником як «пристрій» не означає неможливості його віднесення до категорії «зброя» саме виходячи з його функціональних можливостей, що підтверджується Методикою встановлення належності об'єкта до вогнепальної зброї та його придатності до стрільби (проведення пострілів), затвердженої рішенням секції судової балістики та трасології Науково-координаційної методичної ради Міністерства юстиції України, Протокол від 03.06.2005 року (далі – Методика). Згідно з п.7.3.11 Методики, якщо в досліджуваному виробі промислового виробництва, призначеному для ураження цілей, але не віднесеному виробником до вогнепальної зброї, встановлено конструктивні ознаки, що дають змогу використовувати його як вогнепальну зброю без унесення до конструкції будь-яких незворотних змін, робиться висновок про наявність у досліджуваного об'єкта цих ознак і визначається найближчий аналог вогнепальної зброї певного виду і типу. Саме виходячи з наведеного та за запитом позивача, Листом Житомирського НДЕКЦ МВС України від 18.10.2017 №19/106-10259 позивача повідомлено, що пристрій для відстрілу гумових куль марки «ФОРТ-17Р» є гладкоствольною короткоствольною самозарядною вогнепальною зброєю. Лист Житомирського НДЕКЦ МВС України від 18.10.2017 №19/106-10259 підписано директором центру, а дослідження питання віднесення «ФОРТ-17Р» до гладкоствольної короткоствольної самозарядної вогнепальної зброї здійснювалось судовим експертом, який має право здійснювати судово-балістичну експертизу. Даний лист Житомирського НДЕКЦ МВС України наданий позивачем до заяви про видачу дозволу на перевезення територією України вибухових матеріалів, однак не взятий відповідачем до уваги.

Оскільки відповідачем в якості підстави для відмови у видачі дозволу зазначено факт відсутності охорони вибухових матеріалів особами, озброєними вогнепальною зброєю, суд з урахуванням приписів ч. 2 ст. 73 КАС України для з'ясування питання ідентифікації пристрою «Форт-17Р» призначив у справі судово-балістичну експертизу.

Висновком експерта Житомирського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України встановлено, що наданий для дослідження пістолет є вогнепальною зброєю самозахисту – травматичною зброєю з вогнепальним принципом метання снаряду.

З урахуванням цього, суд дійшов висновку, що оскільки у володінні ПП «Фобос» є в наявності *вогнепальна зброя у вигляді пристроїв «Форт-17Р»*, перелік яких був вказаний позивачем у заяві від 23.04.2019 №441, то відмова відповідача у наданні дозволу на перевезення вибухових матеріалів, викладена у листі від 27.05.2019, яка ґрунтується на відсутності відомостей про охорону вибухових матеріалів вогнепальною зброєю, є протиправною.

3. Відмовляючи фізичній особі-іноземцю у наданні дозволу на придбання зброї, орган Національної поліції послався на положення Інструкції № 622, яка не є законом у розумінні статті 26 Конституції України, а відтак неправомірно обмежив, в даному випадку, права заявника¹.

(Постанова Третього апеляційного адміністративного суду від 18 червня 2020 р. у справі № 160/11397/19; постанова Житомирського

¹ Разом з тим згідно з постановою Шостого апеляційного адміністративного суду від 15 жовтня 2020 р. у справі № 640/14206/19 з аналогічними обставинами застосовано протилежну правову позицію. А саме, колегія суддів дійшла висновку висновку, що відповідачем (УПД ГУНП у м. Києві) правомірно відмовлено у задоволенні заяви громадянину Китайської Народної Республіки, який має посвідку на тимчасове проживання в Україні дозволу на придбання мисливської нарізної зброї у відповідності до п. 12 розділу II Інструкції № 622. Суд звернув увагу на те, що Інструкцією № 622, якою керуються органи Національної поліції при здійсненні повноважень щодо видачі дозволів на придбання мисливської нарізної зброї, безумовно встановлено, що правом придбання мисливської нарізної зброї користуються **виключно громадяни України**.

В постанові суду вказано, що Інструкція № 622, затверджена наказом МВС України від 21 серпня 1998 року, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 7 жовтня 1998 року за № 637/3077, що передбачає проведення її правової експертизи на відповідність Конституції. Щодо посилання на положення ст. 26 Конституції України та ст. 3 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» колегія суддів зазначила, що норма про користування іноземцями такими самими правами як громадяни України є загальним поняттям та не стосується порядку видачі іноземцю дозволу на придбання мисливської гладкоствольної зброї, оскільки такий порядок унормовується Інструкцією № 622. Відповідно до п. 17 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» посвідка на тимчасове проживання – документ, що посвідчує особу іноземця або особу без громадянства та підтверджує право на тимчасове проживання в Україні.

На підставі вище зазначеного, колегія суддів дійшла висновку, що відмовляючи у видачі дозволу на придбання мисливської нарізної зброї особі, яка не є громадянином України, уповноважений підрозділ ГУНП у м. Києві діяв виключно у встановлений законодавством порядок та спосіб.

окружного адміністративного суду від 21 серпня 2020 р. у справі № 240/3480/20; рішення Дніпропетровського окружного адміністративного суду від 31 січня 2019 р. у справі № 160/7816/18)¹.

21.10.2019 року громадянин Грузії звернувся до Марганецького відділення поліції Нікопольського відділу поліції Головного управління поліції в Дніпропетровській області із заявою щодо видачі дозволу на придбання мисливської гладкоствольної зброї в особисте користування.

Орган поліції листом від 06.11.2019 року за вих. №492/10646 надав відповідь на заяву від 21.10.2019 року, у якій зазначено, що заявник не є громадянином України, а дозвіл на придбання мисливської гладкоствольної зброї в особисте користування може бути наданий лише громадянам України. Також зазначено про відсутність правових підстав з огляду, зокрема на неподання особою всіх необхідних документів відповідно до вимог Інструкції № 622, зокрема копій 1, 2 та 11 сторінок паспорта громадянина України.

Не погодившись з таким рішенням, заявник оскаржив його до суду.

В ході розгляду справи суд визначив, що приписами п. 12.1 Інструкції № 622 правом придбання мисливської гладкоствольної зброї та основних частин до неї користуються громадяни України, які досягли 21-річного віку, мисливської нарізної зброї та основних частин до неї – 25-річного віку, холодної, охолощеної та пневматичної зброї та основних частин до неї – 18-річного віку.

Відповідно до частини 2 статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Правовий статус іноземців та осіб без громадянства визначено Конституцією та Законом України «Про правовий статус іноземців та

¹ Постанова Третього апеляційного адміністративного суду від 18 червня 2020 р. у справі № 160/113997/19. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90457403#>; Постанова Житомирського окружного адміністративного суду від 21 серпня 2020 р. у справі № 240/3480/20. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/91095766>; Рішення Дніпропетровського окружного адміністративного суду від 31 січня 2019 р. у справі № 160/7816/18. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79689457>.

осіб без громадянства». Відповідно до статті 26 Конституції України та згідно із частиною 1 статті 3 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» іноземці та особи без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами і свободами, а також несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України, – за винятками, встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України.

Отже, з вищенаведених норм Конституції України та Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» вбачається, що винятки, які обмежують, зокрема, права іноземців та осіб без громадянства, повинні бути встановлені Конституцією, законами чи міжнародними договорами України.

Як вбачається з матеріалів справи, позивач – (громадянин Грузії) перебуваючи на території України на законних підставах, а саме, на підставі посвідки на постійне проживання в Україні, має ті самі права і свободи, а також несе такі самі обов'язки, як і громадяни України.

Відмовляючи позивачу у наданні дозволу на придбання зброї, відповідач послався на положення Інструкції № 622, яка не є законом у розумінні статті 26 Конституції України, а відтак відповідач неправомірно обмежив, в даному випадку, права позивача.

На підставі цього суд визнав протиправним та скасував рішення Марганецького відділення поліції Нікопольського відділу поліції Головного управління поліції в Дніпропетровській області викладене в листі від 06.11.2019 року за вих. № 492/10646, і зобов'язав відділення поліції повторно розглянути заяву про надання дозволу на право придбання мисливської гладкоствольної зброї в особисте користування¹.

4. Інструкцією № 622 як підставою для невидачі дозволу, зокрема, на зберігання та носіння вогнепальної зброї, визначено саме встановлення порушення особою громадського порядку,

¹ Аналогічна правова позиція також була застосована Житомирським окружним адміністративним судом у справі № 240/3480/20 за позовом громадянина Франції до Головного управління Національної поліції в Житомирській області (URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/91095766>).

зловживання спиртними напоями, вживання наркотичних речовин без призначення лікаря, інших одурманюючих засобів, скоєння насильства в сім'ї, а не факту застосування до особи адміністративного стягнення.

(Постанова Шостого апеляційного адміністративного суду від 23 жовтня 2020 р. у справі № 320/4294/19)¹.

ОСОБА_1 звернувся до адміністративного суду з позовом до Бориспільського відділу поліції Головного управління Національної поліції в Київській області про визнання протиправним та скасування рішення, що оформлене листом від 11.07.2019 про відмову у видачі дозволу на придбання, зберігання та носіння мисливської гладкоствольної зброї. В обґрунтування доводів позивач вказував на те, що Інструкцією № 622 не передбачено як підставу відмови у видачі дозволу на зброю особі, яку слід вважати такою, що не була піддана адміністративному стягненню. Оскільки позивач не є особою яка піддана адміністративному стягненню, а строк, визначений ст. 39 КУпАП закінчився, відповідно рішення відповідача про відмову у видачі дозволу на придбання, зберігання та носіння мисливської гладкоствольної зброї є протиправним.

В ході розгляду справи суд посилався на те, що пунктом 5.1. глави 5 розділу I Інструкції № 622 передбачено вичерпний перелік підстав для невидачі дозволу на придбання, зберігання та носіння вогнепальної зброї та бойових припасів до неї, пневматичної чи холодної зброї, пристроїв та патронів до них громадянам. При цьому, для не видачі дозволу на придбання, зберігання та носіння зброї, необхідною та достатньою умовою є встановлення факту вчинення особою порушень, передбачених абз. 4 п. 5.1 Глави 5 Інструкції № 622, два і більше рази.

Як було встановлено судом, відповідно до постанови від 14.12.2017 Бориспільського міськрайонного суду Київської області, 13.12.2017 в період часу з о 13 год. 00 хв. до 17 год. 00 хв. ОСОБА_1, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, по місцю свого проживання, в присутності дітей, виражався в адресу своєї дружини брутальною лайкою,

¹ Постанова Шостого апеляційного адміністративного суду від 23 жовтня 2020 р. у справі № 320/4294/19. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92382407>

погрожував фізичним насильством, наніс їй удар по голові мобільним телефоном без тілесних ушкоджень, внаслідок чого була завдана шкода фізичному та психічному здоров'ю потерпілої, своїми діями вчинив психологічне насильство в сім'ї, відповідальність за що передбачена ч.1 ст. 173-2 КУпАП. Вина ОСОБА_1 підтверджується дослідженими у судовому засіданні, письмовими доказами: даними, що містяться в протоколі про адміністративне правопорушення серії АА № 050152 від 13.12.2017, письмовими поясненнями потерпілої ОСОБА_2, письмовими поясненнями ОСОБА_3. Приймаючи до уваги особу порушника, відсутність обтяжуючих обставин, суд дійшов висновку, що ОСОБА_1 можливо звільнити від адміністративної відповідальності, оголосивши останньому усне зауваження.

Постановою Бориспільського міськрайонного суду Київської області від 20.04.2018 встановлено, що 22.12.2017 близько 22-00 год. в АДРЕСА_1, ОСОБА_1 виражався брутальною лайкою в адресу своєї дружини та намагався вчинити бійку. Своїми діями ОСОБА_1 вчинив насильство в сім'ї, за що передбачена відповідальність за ч. 1 ст. 173-2 КУпАП. Вказаною постановою, яка набрала законної сили, ОСОБА_1 визнано винним у вчиненні правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 173-2 КУпАП, а провадження в справі про притягнення його до адміністративної відповідальності за ч.1 ст. 173-2 КУпАП закрито у зв'язку з закінченням строків притягнення до адміністративної відповідальності.

Таким чином, в матеріалах справи наявні докази того, що позивач систематично (два чи більше разів) визнаний винним у вчиненні правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 173-2 КУпАП, за вчинення насильства в сім'ї.

За висновком суду вказані вище докази свідчать про наявність обставин, з якими закон пов'язує відмову у видачі дозволу на придбання, зберігання та носіння вогнепальної зброї.

Посилання позивача на те, що він не є особою, яка піддана адміністративному стягненню, суд відхилив, оскільки Інструкцією № 622 як підставою для невидачі дозволу, зокрема, на зберігання та носіння вогнепальної зброї, визначено саме встановлення порушення такою особою громадського порядку, зловживання спиртними напоями, вживання наркотичних речовин без призначення лікаря, інших

одурманюючих засобів, скоєння насильства в сім'ї, а не факту застосування до особи адміністративного стягнення.

Враховуючи вищевикладене, суд дійшов висновку про відсутність правових підстав для задоволення позову.

5. У разі, коли уповноважений орган не надав заявникові жодної відповіді щодо надання або відмову у наданні дозволу на право придбання зброї, боєприпасів, інших предметів та матеріалів, на які поширюється дія дозвільної системи, правильним є застосування такого способу захисту прав та інтересів позивача як зобов'язання уповноваженого органу прийняти конкретне рішення про надання відповідного дозволу.

(Рішення Житомирського окружного адміністративного суду від 3 липня 2020 р. у справі № 240/7223/20)¹.

В ході розгляду зазначеної справи суд встановив, що Приватне підприємство «Фобос» звернулося до Головного управління Національної поліції в Житомирській області з листом № 57 від 16.03.2020 та заявами про видачу дозволів на право придбання зброї, боєприпасів інших предметів та матеріалів, на які поширюється дія дозвільної системи №№ 58, 59, 60, 61, 62 від 16.03.2020. При дослідженні заяв про видачу дозволів на придбання зброї, боєприпасів, інших предметів та матеріалів, на які поширюється дія дозвільної системи судом встановлено, що додатками до них подано необхідний пакет документів, передбачений п. 9.18 Інструкції № 622. В свою чергу, як зазначено позивачем, Головне управління Національної поліції в Житомирській області не розглянуло вказані заяви. На час розгляду справи відповідачем (ГУНП в Житомирській області) доказів протилежного не надано. На підставі цього рішенням суду адміністративний позов ПП «Фобос» задоволено, визнано протиправною бездіяльність ГУНП в Житомирській області та зобов'язано відповідача видати ПП «Фобос» дозволи на право придбання зброї, боєприпасів інших предметів та матеріалів на які поширюється дія

¹ Рішення Житомирського окружного адміністративного суду від 3 липня 2020 р. у справі № 240/7223/20. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90191351>

дозвільної системи на підставі заяв за вихідними № 58, 59, 60, 61, 62 від 16.03.2020.

6. Відмова особі у видачі дозволу на придбання мисливської гладкоствольної зброї без дотримання органом поліції вимог Інструкції № 622 щодо дослідження наявності усіх документів, необхідних для видачі дозволу на придбання мисливської гладкоствольної зброї, та без проведення перевірки дотримання наданих заявником документів на відповідність вимог Інструкції № 622, є протиправною.

(Рішення Сумського окружного адміністративного суду від 27 квітня 2018 р. у справі № 818/467/18)¹.

25.10.2017 ОСОБА_4 звернулася до ОСОБА_5 ГУНП в Сумській області із заявою (зарєєстрована за № П-341) про видачу дозволу на придбання мисливської гладкоствольної зброї для самозахисту та спортивного полювання. Листом від 31.10.2017 № П-341 ОСОБА_5 ГУНП в Сумській області відмовив ОСОБА_4 у наданні такого дозволу, посилаючись на те, що при опитуванні сусідів за місцем її проживання, останні висловили незадоволення щодо видачі зброї у зв'язку з численними сімейними сварками у їх сім'ї. Також зазначено, що на час проживання у м. Чернівці, в родині ОСОБА_4 відбувались сімейні сварки, про що свідчить реєстрація вказаних фактів в ЖЕО Шевченківського ВП в м. Чернівці від 20.05.2015 № 6144, від 27.03.2015 № 3714, та від 25.03.2015 № 3619. До того ж, ОСОБА_6 привіз з м. Чернівці до м. Шостка предмети, схожі на військові гранати та військовий штик-ніж до автомата «Калашникова», який в подальшому добровільно здав до ОСОБА_5. За даним фактом розпочато кримінальне провадження за ч. 1 ст. 263 КК України, внесено до ЄРДР за № 12017200110000075 від 18.01.2017. ОСОБА_6 був власником гладкоствольної зброї в Чернівецькій області, але термін дії дозволу на носіння та зберігання гладкоствольної зброї закінчився в 2015 році і він його не продовжив. Оскільки ОСОБА_4 планує отримати дозвіл на зброю

¹ Рішення Сумського окружного адміністративного суду від 27 квітня 2018 р. у справі № 818/467/18. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/73704237>.

свого чоловіка, дозвіл на яку не продовжено з 2015 року і якою в подальшому ОСОБА_6 може користуватись, враховуючи те, що в сім'ї є дитина до 3-х років, керівництвом ОСОБА_5 ГУНП в Сумській області було прийнято рішення відмовити їй в наданні дозволу на придбання мисливської гладкоствольної зброї.

23.11.2018 ОСОБА_4 повторно звернулась до ОСОБА_5 ГУНП в Сумській області із заявою, в якій просила повторно розглянути заяву про надання дозволу на придбання мисливської гладкоствольної зброї і в разі відмови просила надати мотивований висновок. У відповідь на вищевказану заяву ОСОБА_5 ГУНП в Сумській області ОСОБА_4 надає лист від 30.11.2017 № П-378, за змістом аналогічний до попередньої відповіді, яким також відмовлено у наданні дозволу на придбання мисливської гладкоствольної зброї.

Надаючи правову оцінку обставинам цієї справи, суд встановив, що всупереч вимогам абз. 9 п. 12.2 Інструкції № 622 жодних перевірок щодо відсутності обставин, визначених у п. 5.1 цієї Інструкції, та достовірності документів, які подані для отримання дозволу на придбання мисливської гладкоствольної зброї ОСОБА_5 ГУНП в Сумській області не проводилось.

В судовому засіданні представниками відповідача надані документи, які, на їх думку свідчать про те, що позивачу правомірно було відмовлено у наданні дозволу, але надані документи не можуть бути беззаперечними та допустимими доказами при прийнятті оспорюваних рішень, з огляду на наступне. Ухвалою суду від 19.04.2018 було вистребувано у відповідача матеріали, що були підставою для винесення спірних рішень та враховані під час відмови позивачу у наданні дозволу. Враховуючи зміст листа начальника ОСОБА_5 відділу поліції ГУНП в Сумській області від 10.04.2018 №5426/71/01-2018, такі документи взагалі відсутні у відповідача, оскільки зазначається, що вистребувані матеріали, що підтверджують висновки опорюваних рішень знаходяться в Шевченківському відділенні поліції Чернівецького ВП ГУНП в Чернівецькій області, а тому пропонує суду звернутися до зазначеного відділу поліції.

В даному випадку, в матеріалах справи містились документи, які були створені та зібрані після винесення спірних рішень, оформлювалися

у квітні 2018 р., але оспорювані рішення прийняті відповідачем у 2017 р. Таким чином у спірних рішеннях відсутні жодні посилання на обставини та факти, які були досліджені відповідачем у квітні 2018 р. Відповідач, як суб'єкт владних повноважень, не може посилатися на докази, які не були покладені в основу оспорюваного рішення.

Крім того, в судовому засіданні представники відповідача зазначили, що заяви позивача були розглянуті в порядку Закону України «Про звернення громадян», але такі твердження спростовуються матеріалами справи, зважаючи на те, що відповідачем прийнято рішення про відмову у видачі дозволу на придбання мисливської гладкоствольної зброї, викладеної у листах від 31.10.2017 № П-341 та від 30.11.2017 № П-378. Крім того, приймаючи рішення про відмову у наданні дозволу, відповідач дану заяву розглядав не у відповідності до Закону України «Про звернення громадян», а у відповідності до Інструкції № 622, що і підтверджується в подальшому при наданні додаткових документів.

Також за висновком суду не може бути визнано обґрунтованим посилання представників відповідача на те, що підставою для відмови у наданні дозволу додатково було встановлення факту неподання документів до заяви, в об'ємі, визначеному Інструкцією № 622, також подання документів в копіях, а не в оригіналі.

Матеріалами справи підтверджується, що дійсно, до заяви ОСОБА_4 від 25.10.2017 не було додано жодних документів, передбачених п. 12.2 Інструкції № 622, на підставі яких ОСОБА_5 ГУНП в Сумській області мав провести перевірку та надати або відмовити у наданні дозволу на придбання мисливської гладкоствольної ОСОБА_4. За умови відсутності необхідних документів, підтвердити факт того, що відповідач провів перевірку заяви від 25.10.2017 у відповідності до Інструкції № 622, представники відповідача не змогли належними та допустимими доказами.

Крім того, при повторному зверненні до заяви ОСОБА_4 від 23.11.2017 були додані копії документів, але також не в повному обсязі, передбаченому п. 12.2 Інструкції № 622, але у листі від 30.11.2017 № П-378 ОСОБА_5 ГУНП в Сумській області про відмову у наданні дозволу не зазначив про вказані обставини. В разі відсутності необхідних документів, підтвердити факт того, що відповідач провів перевірку

заяви від 23.11.2017 у відповідності до Інструкції № 622, представники відповідача не змогли належними та допустимими доказами. Таким чином, у спірних рішеннях про відмову у наданні дозволу дані обставини не зазначені, а відповідач, як суб'єкт владних повноважень, не може посылатися на докази, які не були покладені в основу оскаржуваного рішення. В листах ОСОБА_5 ГУ НП в Сумській області про відмову у наданні дозволу про відсутність документів, обов'язковість подання яких передбачена Інструкцією № 622, зазначено не було.

З огляду на викладене, суд дійшов висновку, що при розгляді заяв ОСОБА_4 від 25.10.2017 та від 23.11.2017 ОСОБА_5 ГУ НП в Сумській області не було дотримано вимог Інструкції № 622 щодо дослідження наявності усіх документів, необхідних для видачі дозволу на придбання мисливської гладкоствольної зброї, не було проведено перевірки дотримання наданих позивачем документів на відповідність вимог Інструкції № 622, правові підстави для відмови у наданні дозволу на отримання дозволу на зброю у спірних рішеннях не зазначено, документи, отримані відповідачем у квітні 2018 р. не були підставою для прийняття оспорюваних рішень, не враховувалися під час прийнятті рішень.

Враховуючи вищевикладене, вимоги позивача щодо визнання необґрунтованими рішення ОСОБА_5 відділу поліції Головного управління Національної поліції в Сумській області щодо відмови у видачі дозволу на придбання мисливської гладкоствольної зброї, викладеної у листах від 31.10.2017 № П-341 та від 30.11.2017 № П-378 визнано правомірними, обґрунтованими та такими, що підлягають задоволенню.

7. Обов'язковою умовою для відмови в наданні громадянину дозволу на придбання мисливської гладкоствольної зброї є виключно обставини, визначені п.5.1 Інструкції № 622.

(Рішення Сумського окружного адміністративного суду від 23 жовтня 2018 р. у справі № 1840/3466/18)¹.

¹ Рішення Сумського окружного адміністративного суду від 23 жовтня 2018 р. у справі № 1840/3466/18. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/77411725>.

ОСОБА_2 звернулася до Сумського окружного адміністративного суду з позовною заявою до Шосткинського ВП ГУНП в Сумській області, Головного управління Національної поліції в Сумській області про визнання необґрунтованими рішення Шосткинського ВП ГУНП в Сумській області щодо відмови у наданні дозволу на придбання мисливської гладкоствольної зброї, викладеної у листах від 31.10.2017 П-341, від 30.11.2017 П-378, 31.05.2018 № 8213, 12.06.2018 № П-138, та висновку про недоцільність видачі дозволу на придбання мисливської гладкоствольної зброї від 30.05.2018; зобов'язання відповідачів повторно розглянути її заяви від 25.10.2017 № П-341 та від 23.11.2017 П-378 про надання дозволу на придбання мисливської гладкоствольної зброї, в порядку визначеному чинним законодавством України.

В ході розгляду справи суд наголосив, що органи поліції мають право відмовити в наданні дозволу на придбання мисливської гладкоствольної рушниці, у разі наявності обставин передбачених п.5.1 глави 5 розділу I Інструкції, що підтверджується документально. При цьому, виноситься мотивований висновок, у якому викладаються підстави прийняття такого рішення. Тобто обов'язковою умовою для відмови в наданні громадянину дозволу на придбання мисливської гладкоствольної зброї є виключно обставини, визначені п. 5.1 Інструкції.

При розгляді заяв Шосткинським відділом поліції листом від 31.05.2018 № 8213 ОСОБА_2 було надано відповідь, що вона не надала оригінали документів, які потрібні для отримання дозволу.

На виконання п.12.2. Інструкції № 622, 31.05.2018 року, ОСОБА_2 надала до Шосткинського ВП оригінали документів для отримання дозволу на придбання мисливської гладкоствольної зброї, що не заперечується у листі Шосткинського ВП від 12.06.2018 № П-138. Проте, листом Шосткинського відділу поліції від 12.06.2018 № П-138 ОСОБА_2 було вказано іншу підставу для відмови, а саме: при подачі оригіналів документів для отримання дозволу на придбання мисливської гладкоствольної зброї, вона не подала рапорт дільничного офіцера поліції, а саме характеризуючий рапорт з місця мешкання та умови зберігання зброї.

Також надано висновок Шосткинського ВП ГУНП в Сумській області від 30.05.2018 про недоцільність надання ОСОБА_2 дозволу на придбання будь якої зброї. Підставами для відмови у наданні дозволу зазначені

сварки з чоловіком, про що свідчить реєстрація в ЖЕО в 2015 році, чоловік у кримінальному провадженні №12017200110000075 від 18.01.2017 добровільно здав до відділу поліції штик ніж.

Суд дійшов висновку, що жодної із визначених п.5.1 Інструкції обставин, за наявності якої органи поліції мають право відмовити позивачу надавати дозвіл на придбання мисливської зброї, у цьому випадку не існує. З урахуванням цього, позовні вимоги за рішенням суду задоволено.

8. За наслідками розгляду заяви про продовження терміну дії дозволу на зберігання та носіння вогнепальної зброї орган поліції відповідно до положень Інструкції № 622 має або продовжити термін дії дозволу, або винести мотивований висновок про анулювання дозволу на зберігання вогнепальної, пневматичної чи холодної зброї на її зберігання, з зазначенням підстав прийняття такого рішення, за формою, наведеною у додатку 23 до Інструкції № 622.

(Рішення Луганського окружного адміністративного суду від 20 січня 2021 р. у справі № 360/4118/20)¹.

ОСОБА_1 звернувся до Управління превентивної діяльності Головного управління Національної поліції в Луганській області з заявою, якою просив продовжити строк дії дозволу на зберігання та носіння мисливської нарізної зброї. Листом від 23 вересня 2020 року № 2872/111/21-2020 Управління превентивної діяльності Головного управління Національної поліції в Луганській області повідомило ОСОБУ_1 про недоцільність продовження терміну дії дозволу та запропонувало здати належну йому зброю на тимчасове зберігання до Лисичанського відділу поліції та у подальшому прийняти рішення щодо подальшого його переоформлення чи реалізації у встановленому Законом порядку.

Розглядаючи позов ОСОБИ_1 про визнання протиправними дій Управління превентивної діяльності Головного управління Національної поліції в Луганській області, суд зазначив, що відповідно до

¹ Рішення Луганського окружного адміністративного суду від 20 січня 2021 р. у справі № 360/4118/20. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94556179#>

положень Інструкції № 622 за наслідками розгляду заяви про продовження терміну дії дозволу на зберігання та носіння вогнепальної зброї орган поліції відповідно має або продовжити термін дії дозволу, або винести мотивований висновок про анулювання дозволу на зберігання вогнепальної, пневматичної чи холодної зброї на її зберігання, з зазначенням підстав прийняття такого рішення, за формою, наведеною у додатку 23 до Інструкції № 622. Положення Інструкції № 622 не передбачають, що орган поліції за результатами розгляду заяви про продовження терміну дії дозволу на зберігання та носіння вогнепальної зброї може надіслати заявнику лист про недоцільність продовження терміну дії дозволу. Отже, у межах спірних правовідносин орган поліції здійснив неналежний розгляд заяви ОСОБА_1.

У зв'язку з цим суд визнав протиправними дії Головного управління Національної поліції в Луганській області щодо неналежного розгляду заяви ОСОБА_1 про продовження строку дії дозволу на зберігання та носіння мисливської нарізної зброї.

9. Питання самостійного встановлення особи, яка є спадкоємцем зброї, виходить за межі повноважень органів Національної поліції.

(Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 23 квітня 2021 р. у справі № 440/2568/20)¹.

ОСОБА_1 звернувся до суду з адміністративним позовом до Головного управління Національної поліції в Полтавській області, в якому просив визнати протиправною бездіяльність ГУНП в Полтавській області щодо не передачі та не реєстрації на ім'я ОСОБА_1 мисливських гладкоствольних рушниць. Згідно з доводами позивача, він неодноразово звертався до ГУНП в Полтавській області із заявою про перереєстрацію на себе мисливських гладкоствольних рушниць, до яких були додані дозволи, видані ОСОБА_1 на придбання двох одиниць мисливської гладкоствольної зброї. Проте, на переконання позивача, ГУНП в Полтавській області протиправно вимагало

¹ Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 23 квітня 2021 р. у справі № 440/2568/20. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96498237>

надати, крім дозволу на право придбання мисливської гладкоствольної зброї, й інші документи, які підтверджують спадкування майна – вказаної зброї. Тому позивач вважає, що відповідачем допущено протиправну бездіяльність, яка полягає у не передачі йому мисливських гладкоствольних рушниць, як єдиному спадкоємцю ОСОБА_2.

Досліджуючи обставини цієї справи, Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду наголосив, що питання спадкування, у тому числі визначення складу спадщини, спадкоємців, їх черги, оформлення та видачі свідоцтва про право на спадщину на майно, виходить за межі повноважень органів Національної поліції, а тому Головне управління Національної поліції в Полтавській області позбавлено повноважень на встановлення спадкоємця зброї, яка належала померлому ОСОБА_2, прийнятої відповідачем 11 липня 2019 року на зберігання від ОСОБА_3. Питання самостійного встановлення особи, яка є спадкоємцем зброї, виходить за межі повноважень відповідача. Позивач не надав до Головного управління Національної поліції в Полтавській області свідоцтво про право на спадщину на мисливські гладкоствольні рушниці, що унеможлиблює реєстрацію на ім'я позивача та передачу йому вказаної зброї на підставі пункту 12.16 розділу 12 Інструкції №622.

На підставі цього Верховний Суд залишив в силі рішення суду першої інстанції про відмову у задоволенні позову, і скасував постанову Другого апеляційного адміністративного суду, у якій містився висновок про те, що норми Інструкції № 622 є вичерпними і не вимагають обов'язкового надання позивачем до ГУНП в Полтавській області свідоцтва про право на спадщину зброї.

10. Право особи на зберігання і носіння пристроїв законодавством ставиться в залежність від наявності у неї певного статусу, з яким закон прямо пов'язує можливість (право) зберігання і носіння пристроїв чи вогнепальної зброї. Статус судді дає право його носієві на придбання, зберігання і носіння пристрою для відстрілу патронів, споряджених гумовими кулями. Особливістю статусу судді є те, що вказаний статус – звання судді – зберігається за суддею при виході його у відставку.

(Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 10 липня 2020 р. у справі № 817/1430/18)¹.

ОСОБА_1 – суддя у відставці, подав заяву, адресовану начальнику УПД ГУ НП у Рівненській області про продовження терміну дії дозволу на зберігання та носіння пристрою для відстрілу патронів, споряджених гумовою кулею «Гарант С-27». Листом від УПД ГУ НП у Рівненській області ОСОБУ_1 повідомлено про розгляд його заяви, за результатами якого прийнято рішення про анулювання дозволу на носіння та зберігання зброї у зв'язку з ненаданням ним відповідних документів, а також зазначено про необхідність з'явитися з указаним пристроєм до сектору контролю за обігом зброї у сфері дозвільної системи УПД ГУНП у Рівненській області для ознайомлення з висновком і подальшої його реалізації чи переоформлення на іншого власника, який має відповідний дозвіл на придбання. У зв'язку з цим ОСОБА_1 звернувся до суду з позовом про визнання протиправними дій УПД ГУНП у Рівненській області.

Розглядаючи обставини цієї справи, Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду дійшов висновку, що спір між сторонами виник щодо статусу позивача як особи, яка має право на придбання, зберігання і носіння зброї, а також щодо порядку та умов продовження строку дії дозволу на зберігання та носіння пристрою для відстрілу патронів, споряджених гумовими кулями «Гарант С-27» калібру 9 мм.

Аналіз положень пунктів 5.1, 12.5 Інструкції №622 дає підстави для висновку, що право особи на зберігання і носіння пристроїв законодавством ставиться в залежність від наявності у неї певного статусу, з яким закон прямо пов'язує можливість (право) зберігання і носіння пристроїв чи вогнепальної зброї. Втрата особою статусу, що давав їй право на зберігання і носіння зброї, або позбавлення осіб, наділених таким статусом, права на зберігання і носіння пристроїв, є підставою для анулювання дозволу.

¹ Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 10 липня 2020 р. у справі № 817/1430/18. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/90329344>.

У контексті викладеного Суд зазначив, що Конституцією України гарантується незалежність і недоторканність суддів, складовими яких є, зокрема, безпека суддів та охорона приміщень судів. Видом спеціальних заходів забезпечення безпеки суддів є видача (одержання) суддям зброї (стаття 5 Закону № 3781-XII). Отже, статус судді дає право його носієві на придбання, зберігання і носіння пристрою для відстрілу патронів, споряджених гумовими кулями.

Особливістю статусу судді є те, що вказаний статус – звання судді – зберігається за суддею при виході його у відставку. Разом із збереженням вказаного статусу за суддею у відставці зберігаються гарантії його недоторканності, установлені для судді до його виходу у відставку. Таким чином, усі засоби, визначені законом для забезпечення особистої безпеки судді, у тому числі на зберігання та носіння спецзасобу травматичної дії, розповсюджуються і на суддю у відставці.

Отже, висновок УПД ГУНП у Рівненській області щодо втрати позивачем у зв'язку з його відставкою статусу, який дає право на придбання, зберігання та носіння пристроїв, ґрунтується на неправильному застосуванні норм матеріального права.

11. Перелік документів, визначених пунктом 12.5 Інструкції № 622, не є вичерпним, оскільки дане питання також регулюється пунктом 2.5.2 Інструкції з організації функціонування криміналістичних обліків експертної служби МВС України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 10 вересня 2009 р. № 390.

(Рішення Чернігівського окружного адміністративного суду від 7 травня 2019 р. у справі № 620/826/19)¹.

ОСОБА_1 звернувся до суду з позовом до Головного управління Національної поліції в Чернігівській області про визнання протиправною та скасування відмови у продовженні терміну дії дозволу на право носіння та зберігання мисливської нарізної вогнепальної зброї.

¹ Рішення Чернігівського окружного адміністративного суду від 7 травня 2019 р. у справі № 620/826/19. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81648152#>

В обґрунтування позовних вимог позивач посилався на те, що при зверненні до Головного управління Національної поліції в Чернігівській області з заявою про продовження дії дозволу на право носіння та зберігання мисливської нарізної вогнепальної зброї, відповідачем в порушення вимог Інструкції № 622 вимагалось надання непередбаченої вказаною Інструкцією довідки про експериментальний відстріл зброї.

Надаючи правову оцінку обставинам справи, суд зазначив, що наказом Міністерства внутрішніх справ України від 10.09.2009 № 390, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 15.10.2009 за № 963/16979, затверджено Інструкцію з організації функціонування криміналістичних обліків експертної служби МВС (далі – Інструкція № 390). Пунктами 2.5.1–2.5.3 Інструкції № 390 передбачено, що експериментальний відстріл нарізної мисливської, спортивної, газової зброї та зброї «несмертельної дії» проводиться в ДНДЕКЦ, НДЕКЦ. Експериментальному відстрілу підлягає нарізна мисливська, спортивна та нагородна вогнепальна, газова зброя та зброя «несмертельної дії», яка: перебуває в особистому користуванні громадян та на об'єктах дозвільної системи (у процесі реєстрації та перереєстрації); виготовляється на підприємствах України, ввозиться із-за кордону та призначена для реалізації на території України (перед її реалізацією); підлягала переробленню або ремонту із заміною (змінною) слідоутворюючих деталей. Гладкоствольна мисливська зброя відстрілюється у разі добровільної згоди власників. Експериментальні відстріли зброї проводяться комісійно. Склад комісії становить не менше 2 осіб та визначається керівником НДЕКЦ. Відстріл нарізної мисливської та спортивної вогнепальної, газової зброї та зброї несмертельної дії проводиться згідно з вимогами підпункту 2.3.1 цієї Інструкції.

За висновком суду з аналізу наведених правових норм вбачається, що перелік документів, визначених в Інструкції № 622, не є вичерпним, оскільки дане питання також регулюється пунктом 2.5.2. Інструкції № 390, яким визначено, що експериментальному відстрілу підлягає нарізна мисливська зброя (у процесі реєстрації та перереєстрації).

Дослідження змісту пункту 12.5 Інструкції № 622 дає суду підстави дійти висновку, що таке визначення як продовження терміну дії

дозволу на зберігання та носіння зброї охоплюється поняттям перереєстрація зброї, а тому експериментальний відстріл нарізної мисливської зброї є обов'язковим як в процесі реєстрації, так і перереєстрації такої зброї.

Суд також зазначив, що в Україні з метою запобігання, виявлення, розкриття і розслідування злочинів та інших правопорушень при здійсненні оперативно-розшукової діяльності, дізнання та досудового слідства, а також з метою підвищення рівня інформаційного забезпечення проведення експертних досліджень створюються та використовуються криміналістичні обліки. Криміналістичний облік включає в себе, зокрема, балістичний облік, який функціонує на центральному та обласних рівнях і складається, серед іншого, з оперативно-пошукових колекцій: куль та гільз, експериментально відстріляних зі зброї, зареєстрованої на об'єктах дозвільної системи; куль та гільз, експериментально відстріляних зі зброї, яка перебуває у власності громадян. Таким чином, проведення експериментального відстрілу, в тому числі при продовженні терміну дії дозволу на право носіння та зберігання мисливської нарізної вогнепальної зброї сприяє профілактиці злочинності, розкриттю та розслідуванню скоєних злочинів та інших правопорушень, а його необхідність та обов'язковість передбачена чиним законодавством.

Зважаючи на те, що на час звернення позивача до відповідача із заявою про продовження дії дозволу на право носіння та зберігання мисливської нарізної вогнепальної зброї законодавством закріплено, що експериментальний відстріл таких пристроїв є обов'язковим, суд визнав позовні вимоги необґрунтованими¹.

12. Внесення змін до законодавства щодо перерозподілу компетенції між підрозділами Національної поліції з видачі дозволів на функціонування об'єктів дозвільної системи не має наслідком скасування раніше виданих дозволів.

¹ Див. також постанову Шостого апеляційного адміністративного суду від 11 грудня 2018 р. у справі № 826/10393/17. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/78493617>; Постанову Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 14 квітня 2020 р. у справі № 826/10393/17. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/88781087>.

*(Постанова Київського окружного адміністративного суду від 25 жовтня 2017 р. № 810/2991/17)*¹.

У червні 2016 року Спільним Підприємством у формі Товариства з обмеженою відповідальністю «Сапсан-спорт» було отримано від УПД ГУ НП в Київській області дозвіл №010559 від 10.06.2016 на функціонування комплексу стрілецьких тирів та мисливських стендів за адресою: Київська область, м. Бровари, вул. Чкалова, 29, з терміном дії до 10.06.2019.

У 2017 році до Інструкції № 622 внесено зміни, якими передбачено, зокрема, що дозволи на функціонування стрілецьких тирів і стрільбищ, мисливсько-спортивних стендів, пунктів вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поводження з ними та їх застосування видаються Департаментом громадської безпеки МВС України (далі – УП ЦОУП України).

У серпні 2017 року інспектором дозвільної системи Броварського відділу поліції Головного управління Національної поліції у Київській області та інспектором Відділу контролю за обігом зброї у сфері дозвільної системи Управління превентивної діяльності Головного управління Національної поліції у Київській області проведено перевірку СП ТОВ «Сапсан-спорт» як об'єкта дозвільної системи функціонування комплексу стрілецьких тирів та мисливських стендів. За результатами такої перевірки прийнято рішення про призупинення тимчасової діяльності мисливських спортивних стендів та тиру СП ТОВ «Сапсан-спорт». Рішення було прийнято у зв'язку з тим, що у позивача відсутній дозвіл на функціонування комплексу стрілецьких тирів та мисливських стендів, *видачу якого повинен здійснювати центральний орган Національної поліції України*.

Не погоджуючись із такими діями та рішенням, СП ТОВ «Сапсан-спорт» звернулося з позовом до суду.

За підсумками розгляду справи суд наголосив, що відповідно до п. 2.2 Інструкції № 622 строк дії дозволів на виготовлення, зберігання

¹ Постанова Київського окружного адміністративного суду від 25 жовтня 2017 р. № 810/2991/17. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/70238460>.

та використання предметів, матеріалів і речовин, відкриття та функціонування підприємств, майстерень і лабораторій, на які поширюється дозвільна система, які видаються на ім'я керівників підприємств, установ і організацій, а також громадянам, становить 3 роки.

Відповідачами під час розгляду справи не було надано будь-яких доказів щодо скасування дозволу, отриманого позивачем від УПД ГУ НП в Київській області (дозвіл №010559 від 10.06.2016).

З приводу доводів відповідача, що позивач повинен отримати дозвіл на функціонування стрілецьких тирів і стрільбищ в *центральному органі Національної поліції*, суд зазначив, що внесеними змінами до Інструкції № 622 не було визначено, що раніше видані дозволи є скасованими або нечинними. На момент отримання позивачем дозволу №010559 від 10.06.2016 на функціонування комплексу стрілецьких тирів та мисливських стендів, такий дозвіл був виданий правомірно.

Приписами частини 1 статті 58 Конституції України встановлено, що закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи.

З урахуванням цього, позов СП ТОВ «Сапсан-спорт» задоволено: визнано протиправним та скасовано рішення про призупинення діяльності мисливських спортивних стендів та тиру Товариства з обмеженою відповідальністю «Сапсан-спорт».

13. Положення законодавства щодо видачі дозволів на рух великогабаритних та великовагових транспортних засобів поширюються, зокрема, й на гусеничні трактори.

(Постанова Львівського окружного адміністративного суду від 30 травня 2016 р. у справі № 813/1510/16)¹.

Приватне підприємство «Західний Буг» звернулося до адміністративного суду з позовом про скасування рішень відділу управління превентивної діяльності Головного управління Національної поліції

¹ Постанова Львівського окружного адміністративного суду від 30 травня 2016 р. у справі № 813/1510/16. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/58154615>.

у Львівській області щодо відмови у видачі дозволів на рух великогабаритних та великовагових транспортних засобів.

В ході розгляду справи суд встановив, що позивач подавав до ГУНП в Львівській області документи для надання дозволів на рух великогабаритного транспортного засобу – трактора гусеничного CHALLENGER MT865C. Відповідач (з посиланням на ст. 1 Закону України «Про автомобільні дороги» та ст. 1 Закону України «Про автомобільний транспорт») прийняв рішення щодо відмови у видачі дозволів, мотивуючи їх тим, що по автомобільним дорогам можуть їздити лише транспортні засоби загального користування (автобус, легковий автомобіль, вантажний автомобіль, причіп, напівпричіп з бортовою платформою). Інші транспортні засоби, в т.ч. трактори, комбайни косарки, культиватори, плуги, сівалки, оприскувачі та інша сільськогосподарська і будівельна техніка не призначені для руху вулично - дорожньою мережею та повинні перевозитися транспортними засобами спеціалізованого призначення. У своїй відмові відповідач послався на одне із визначень, перелічених у ст. 1 Закону України «Про автомобільний транспорт», зокрема, що транспортний засіб загального призначення – транспортний засіб, не обладнаний спеціальним устаткуванням і призначений для перевезення пасажирів або вантажів (автобус, легковий автомобіль, вантажний автомобіль, причіп, напівпричіп з бортовою платформою відкритого або закритого типу).

Разом з тим суд констатував, що згідно зі ст. 19 Закону України «Про автомобільний транспорт» транспортні засоби за своїм призначенням поділяються на: транспортні засоби загального призначення; транспортні засоби спеціалізованого призначення; транспортні засоби спеціального призначення. Відповідно до ст. 1 цього Закону автомобільна дорога – лінійний комплекс інженерних споруд, призначений для безперервного, безпечного та зручного руху транспортних засобів. Тобто, пересування транспортних засобів автомобільними дорогами не ставиться в залежність від їх призначення.

Відповідно до пункту 1.10. Правил дорожнього руху, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 р. № 1306, механічний транспортний засіб – транспортний засіб, що приводиться в рух з допомогою двигуна. Цей термін поширюється на трактори,

самохідні машини і механізми, а також тролейбуси та транспортні засоби з електродвигуном потужністю понад 3 кВт.

З урахуванням цього, суд дійшов висновку, що трактори (механічні транспортні засоби), на які позивач просив видати дозволи, відносяться до транспортних засобів, а отже відповідно до статті 29 Закону України «Про дорожній рух» допускаються до участі у дорожньому русі.

Пунктом 35 Правил проїзду великогабаритних та великовагових транспортних засобів автомобільними дорогами, вулицями та залізничними переїздами затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 18 січня 2001 р. № 30, визначено виключні підстави для відмови в отриманні дозволу, а саме: подання перевізником не у повному обсязі документів, необхідних для одержання дозволу та виявлення в документах, поданих перевізником, недостовірних відомостей.

Такої підстави для відмови у видачі дозволів, на яку посилався відповідач, Правила не містять.

З огляду на викладене вище, суд визначив, що рішення відділу управління превентивної діяльності Головного управління Національної поліції у Львівській області щодо відмови у видачі дозволу на рух великогабаритних та великовагових транспортних засобів є протиправними, а тому підлягають скасуванню.

14. Відмова у видачі дозволу на рух великогабаритних та великовагових транспортних засобів з причини відсутності погодження проїзду з органами місцевого самоврядування, які не є власниками автомобільних доріг, є протиправною.

(Постанова Львівського окружного адміністративного суду від 9 червня 2016 р. у справі № 813/6035/15)¹.

ПП «Західний Буг» зверталось та отримало від Управління Державної автомобільної інспекції ГУ МВС України у Львівській області рішення про відмову у видачі дозволів на рух великогабаритних та великовагових транспортних засобів, оформлені листами. Відмову мотивовано

¹ Постанова Львівського окружного адміністративного суду від 9 червня 2016 р. у справі № 813/6035/15. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/58402937>.

відсутністю погодження органу місцевого самоврядування (власника вулиць) для проїзду вулицями м. Рава Руська, м. Радехів та м. Сокаль.

Разом з тим для надання дозволу позивачу для руху за вказаним маршрутом, який проходить через м. Радехів, м. Сокаль та м. Рава - Руська не потрібно було погодження проїзду вулицями з органами місцевого самоврядування, оскільки власниками автомобільних доріг такі не являються. Крім того, суд зазначив, що маршрут Гійче-Рава Руська по автодорозі: Гійче Рава-Руська (від с. Гійче до м. Рава Руська) взагалі не проходить по вул. м. Рава-Руська (згідно дозволу, наданого Службою автомобільних доріг у Львівській області від 09.09.2015 року № 03-3058/08-23), а закінчується на межі м. Рава-Руська.

З урахуванням цього, за наслідками розгляду справи суд дійшов висновку, що рішення УДАІ ГУ МВС України у Львівській області від 05.10.2015 року за № 9/7986 дн, 9/7 991 дн, № 9/7 992 дн щодо відмови ПП «Західний Буг» у видачі дозволу на рух великогабаритних та великовагових транспортних засобів є протиправними, а тому підлягають скасуванню.

Науково-практичне видання

**Вітвіцький Сергій Сергійович,
Захарченко Андрій Миколайович,
Бобкова Антоніна Григоріївна**

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Науково-практичні рекомендації

*Підготовлено до друку ВД «Дакор»
Друкується в авторській редакції*

Підписано до друку 15.06.2021. Гарнітура BookmanC. Формат 60×84 1/16.
Папір офсетний. Друк офсетний. Ум.-друк. арк. 3,61. Обкл.-вид. арк. 3,36. Наклад 100 прим.

ТОВ «ВД «Дакор»
Свід. ДК № 4349 від 05.07.2012
☎ (044) 461-85-06; ✉ vd_dakor@ukr.net 🌐 www.dakor.kiev.ua
📍 04655, м. Київ, просп. Степана Бандери, 20А